

Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou, Can Saladrigas



La imatgeria festiva del Poblenou



Edita: Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou
carrer del Joncar, 35 Barcelona, El Poblenou
Textos i il·lustracions: Manel Ollé Garcia
Primer edició: desembre de 2017
Tots els drets reservats

Amb el suport de



ÍNDIX

PRIMERA PART	1
EL CENTRE D'IMATGERIA FESTIVA DEL POBLENOU	1
LA IMATGERIA FESTIVA	1
LES ACTUACIONS	5
SEGONA PART	7
LA MÚSICA	7
TERCERA PART	34
LES FIGURES D'IMATGERIA FESTIVA DEL POBLENOU	34
LES COLLES	64
Bibliografia	69

PRIMERA PART

EL CENTRE D'IMATGERIA FESTIVA DEL POBLENOU

El Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou és un equipament municipal destinat a la formació, creació i difusió de tots aquells aspectes relacionats amb la imatgeria festiva. Està ubicat a l'antiga fàbrica Can Saladrigas, al carrer del Joncar, 35.

El Centre d'Imatgeria Festiva és el fruit de la proposta que la Colla del Drac del Poblenou i la Colla dels Gegants de Poblenou van fer a l'Ajuntament, l'any 1997, El Centre es va inaugurar, conjuntament amb la Biblioteca del Poblenou - Manuel Arranz, el dia 10 de maig de 2009.

Aquest equipament, a més de la seva funció divulgativa, és la seu social de les dues associacions del Poblenou que es dediquen a fer les actuacions amb les figures d'imatgeria festiva i al seu manteniment, són: la Colla del Drac i la Colla dels Gegants del Poblenou. Tot plegat està gestionat per l'Associació de la Imatgeria Festiva del Poblenou IFP9.

A més, el Centre d'Imatgeria té una programació pròpia en la que destaca el Casal i Taller de Teatre de Carrer que des de l'any 2010, es fa cada mes de juliol.

LA IMATGERIA FESTIVA

Què és la imatgeria festiva ?

Són figures fetes amb tècniques i materials diversos que representen personatges imaginaris, simbòlics, i en algun cas, fins i tot evocuen personatges reals.

Aquestes figures són portades per una o més persones que les fan ballar i caminar durant les festes populars. Normalment, els veïns dels pobles i els barris a les que pertanyen els atorguen un cert paper representatiu del seu territori i de la seva comunitat.

Quin origen té?

Quan a principis del segle XIV es va començar a estendre per Europa el costum de celebrar la festivitat de *Corpus Christi* (El Cos de Crist) amb la processó religiosa més lluïda de tot l'any, l'Església va incorporar els elements teatrals més impactants que tenien a l'abast per a dur-les a terme: els entremesos.

Són personatges teatrals

Els entremesos eren peces teatrals curtes on sovint hi participaven figures d'imatgeria com la Víbria, El Fènix, etc... El recurs de fer servir figures portades per un o més bastaixos que representaven figures fantàstiques, mitològiques o religioses era una tècnica estesa i de gran prestigi en les festes i celebracions de la baixa edat mitjana. Per tant, és del tot normal que quan l'Església va voler organitzar la seva apoteosi pública (com si diguéssim la seva "festa major") utilitzés el recurs de la Imatgeria Festiva.

Les diverses figures que prenen part en el seguici del Corpus Christi corresponien a algun passatge bíblic o representaven algun estament religiós o civil. Per exemple, la

Víbria, feia el paper de bèstia ferotge en la representació de la llegenda de Sant Jordi que es duia a terme tot caminant amb el seguici, o un altre cas: l'entremès de l'infern, on una colla de diables i el drac representaven l'infern descrit a al llibre de l'Apocalipsi...

De totes maneres, moltes d'aquestes figures mai van deixar de tenir usos i simbolismes civils i religiosos compartits, potser el cas més clar és de l'Àliga que representava el poder reial però, que sembla ser, té el seu origen en la representació del tetramorf dels evangelistes:

L'Àliga : Joan
El Lleó: Marc

El Toro: Lluc
L'Àngel: Mateu

Durant tota la baixa edat mitjana fins a finals del segle XVIII, a Barcelona, eren els gremis dels oficis que es feien càrrec dels diversos passos i figures que prenién part en la Processó. Cal entendre aquest fet des de la perspectiva que els gremis dels oficis havien estat des de sempre un puntal de la vida ciutadana, per tant, en l'actuació i abillament de la figura i la representació de l'entremès, d'alguna manera s'hi volia reflectir el prestigi i potencial del gremi. Aquesta dinàmica competitiva va fer que les figures d'Imatgeria Festiva assolissin una gran popularitat i fossin arranjades i guarnides amb tota mena de parament, sovint molt car.

Durant el segle XVIII es va iniciar una llarga decadència dels entremesos i per tant, també de les figures d'imatgeria festiva. Els nous costums relegaven fora de les celebracions solemnes el bestiari fantàstic que temps enrere n'havia estat protagonista i la progressiva decadència i desaparició dels gremis feia minvar la presència de les figures en l'àmbit públic, essencialment religiós.

Així doncs, durant tot el segle XIX i bona part del segle XX, la presència de les figures d'imatgeria festiva era força testimonial, tot i que era viscuda per tothom com una senya d'identitat de la localitat i del País. Així ho demostra l'èxit del "*Concurs de gegants i monstros típics*" organitzat el 1902 per l'Ajuntament de Barcelona, dins de les Festes de la Mercè, que va aplegar gegants i dracs vinguts d'arreu de Catalunya i que cal contextualitzar en l'ambient de la "La Renaixença".

També és cert que durant el segle XIX i principis del XX, els moviments revolucionaris, liberals primer i socialistes i anarquistes després, no veien amb bons ulls el món de la imatgeria festiva i en més d'una ocasió es van cremar dracs o altres figures que es veien associades a l'església catòlica i al elements més conservadors i reaccionaris; primer carlins i després feixistes. Especialment damnificador va ser en aquest sentit el període revolucionari de la 2a República Espanyola, tal com diu Manuel Delgado al seu article *LA RECUPERACIÓ FRANQUISTA DE LA NIT DE SANT JOAN al seu bloc EL COR DE LES APARENCEES*: "*Algun dia algú haurà de fer una història de la persecució de una bona part de la cultura popular durant la República, especialment en el període revolucionari. Poques festes populars es van lliurar de les restriccions o directament la prohibició. Multitud d'elements festius van ser destruïts durant l'esclat iconoclasta de l'estiu de 1936, considerades part de l'univers simbòlic catòlic. De vegades va ser com a conseqüència de trobar-se a locals parroquials, però d'altres van ser anades a buscar expressament. Multitud de gegants, dracs, capgrossos, etc., van cremar aquells dies.*"

Amb la dictadura franquista (1939 - 1979) les poques figures d'imatgeria festiva que havien sobreviscut associades a alguna festivitat religiosa (La Patum per Corpus, la Festa Major de Vilafranca del Penedès, el Diables de l'Arboç...) van ser

instrumentalitzades pel règim nacional-catòlic com una curiositat de les festes locals. Tanmateix, les figures (gegants, dracs, guites, nans, etc) seguien vives i estimades en l'imaginari popular.

En la dècada de 1960, bufaven vents de canvi en molts sentits. Es va dur a terme el Concili Vaticà II (1962-1965), un concili ecumènic promogut per l'Església Catòlica. Aquest concili va "posar al dia" tots els aspectes de l'Església i entre altres recomanacions va decidir deixar de costat les manifestacions religioses exteriors (processons, romiatges, etc) que es venien fent des de feia segles. Això va comportar que moltes figures d'imatgeria festiva deixessin d'actuar al carrer. Aquest podria ser el cas dels gegants del Poblenou, en Bernat i la Maria, comprats pels fidels de les parròquies del Poblenou l'any 1953 per sortir a la processó de Corpus i que quan es va deixar de fer la processó, es van quedar inactius durant gairebé vint anys.

No va ser fins l'arribada de la democràcia a l'estat espanyol que totes aquelles figures que van aconseguir sobreviure no van poder tornar al carrer a participar de les festes populars. Després de les eleccions municipals de 1979 els ajuntaments de tot el país van maldar per treure els seus gegants, dracs, mulasses... al carrer, i qui no en tenia les va construir. Es van crear les colles i associacions que es van encarregar de donar nova vida a les figures d'imatgeria festiva i es va produir un gran augment de la construcció de noves figures. Aquest és el cas de El Drac del Poblenou, l'Estarrufat construït el 1985.

Definitivament, les figures d'imatgeria festiva van ser del poble. Ja no hi havia gremis que competissin per lluir més davant les autoritats, ja no hi havia unes institucions que pagaven uns bastaixos per portar les seves figures... en les dues darreres dècades del segle XX vam ser els ciutadans que vam trobar nous usos i noves formes a la imatgeria festiva, ja no estàvem encotillats pels simbolismes religiosos, ni per protocols pensats per a major glòria de qui ostentava el poder... Vam organitzar-nos en associacions, vam construir tot tipus de noves figures: dracs moderns, gegantons estrafolaris, camells, ocells, mamuts i fil·loxeres ! La imatgeria festiva és nostra i l'hem posat al carrer entre la gent, al mig de la cultura popular, al mig de la Festa.

Hores d'ara podem dir que, a Catalunya hi ha, aproximadament, unes 600 parelles de gegants i unes 500 peces de bestiar festiu amb colles i associacions estables que se'n fa càrrec. (segur que ens hem quedat curts)

L'any 1984 es van constituir la Coordinadora de Colles Geganteres de Barcelona i l'Agrupació de Colles de Geganteres de Catalunya, que tenien com a objectiu mantenir i fomentar la vitalitat món geganter. El 1997 es va constituir l'Agrupació del Bestiar Festiu i Popular de Catalunya que aplega tots els col·lectius que s'ocupen de figures de bestiar festiu amb associats que van des de Castelló de la Plana a Perpinyà.

Actualment, a gairebé totes les festes majors de Catalunya compten amb les actuacions de les figures d'imatgeria festiva que són sempre una peça central del programa d'actes.

LES FIGURES DEL POBLENOU

Que signifiquen les figures ? Perquè són com són ?

Les formes de les figures del Poblenou responen a motivacions diverses:

-**Els Gegants, en Bernat i la Maria**, són una representació d'un rei i d'una reina imaginaris sense cap relació amb personatges històrics.

- **El Lloro del 36** és la recreació d'un lloro gris que durant molts anys va estar darrere el taulell de La Licorera del Taulat i que encara ara es pot veure dissecat dins de la seva gàbia, i des d'on increpava a la clientela.

- **El Drac, l'Estarrufat**, respon a un estereotip de drac europeu posterior a mitjans del segle XIII¹ amb algun toc de la moda dels anys 80 del segle XX com la cresta rampant damunt del cap (tot i que d'un color poc usual).

- **El Drac Petit, l'Estarrufadet**, respon a un estereotip de drac europeu posterior a mitjans del segle XIII, seguint el model de l'Estarrufat però, incorporant trets infantils.

-**La Víbria** està inspirada en les imatges de la Víbria de Barcelona que apareixen en gravats del segle XVIII.

-**Els dos capgrossos grans; en Jaume, el boter i la Mercè, el cabàs de les dotze**; evoquen personatges típics del Poblenou del segle XIX i XX.

-**El grup de capgrossos petits** representen personatges diversos, alguns protagonistes de contes o cançons infantils com el *Sol Solet*...

-**El gegantó Xavier, El Bomber**, , és una figura amb contingut humorístic pensada per que els nois i noies puguin iniciar-se en el fet geganter.

-**El Fènix del Poblenou**, és una figura d'ocell que remet a l'animal mitològic del mateix nom. Les seves actuacions estan associades als solsticis: Nadal i Sant Joan.

-**Els Ceptrots de la Colla del Drac**, de moment estan exposades dues de les figures del futur grup de quatre ceptrots que han de representar els quatre elements. Les que estan exposades signifiquen la Terra (la serp) i el Foc (la salamandra). Estan en construcció el Duc que representa l'aire i el Pop que representa l'aigua.

Però abans d'entrar en els detalls i curiositats de cada personatge, parlarem del que fan aquestes figures, les actuacions.

¹ Baltrusaitis, Jurgis: *La Edad Media Fantàstica*

LES ACTUACIONS

Què fan les figures d'imatgeria festiva ?

Les actuacions de les figures d'imatgeria festiva són essencialment de dos tipus: en cercavila i de plaça.

Durant la cercavila les figures avancen en filera al so de les músiques que les acompanyen i aprofiten els llocs i moments més significatius del recorregut per a fer-hi els seus balls o representacions.

En les actuacions de plaça les figures duen a terme les seves actuacions sense desplaçar-se del lloc. Poden ser actuacions on les figures estan plantades i fan les ballades una per una o totes alhora, segons el moment de l'actuació, com seria el cas del Pregó de Festa Major o actuacions més teatralitzades com la Mort i Renaixement del Fènix que es fa cada any pels volts de santa Llúcia.

La cercavila

Hi ha les cercaviles sense foc, cercaviles amb foc i la versió més calenta de totes les cercaviles, el correfoc.

Una cercavila pot tenir significats diversos: pot ser per arrossegar la gent cap un esdeveniment; per ressaltar un esdeveniment; per fer el lluïment de les figures que hi participen; pot servir per retre homenatge o fer el reconeixement a alguna persona, o també poden combinar alguns d'aquests elements alhora.

L'ordre en què les figures participen a la cercavila correspon a criteris que cada comunitat ha establert per costum o pel significat atorgat a cada figura. Per exemple, a la trobada de gegants del Poblenou, els amfitrions, o sigui els gegants del Poblenou, van obrint la Cercavila, en canvi, a les Festes de Maig, en la cercavila d'aniversari dels dracs i de la Víbria, les figures homenatjades i amfitriones (els dos dracs i la Víbria) van darrere de tot de la cercavila.

Històricament, a moltes poblacions les figures que disparaven pirotècnia anaven obrint la cercavila i feien lloc a les que les seguien, però actualment s'han separat molt les actuacions amb foc i sense foc i només es dona aquesta coincidència en poques celebracions.

Escenificacions

En alguns casos les figures participen en petites escenificacions al carrer en què es representen arguments senzills i de curta durada. Com podeu veure, aquesta funció és la que més s'acosta als orígens de les figures d'imatgeria festiva: els entremesos, 700 anys després !

Hem parlat de foc...

Algunes d'aquestes figures estan preparades per disparar efectes pirotècnics. Es col·loquen els petards als suports de ferro que porten a la boca i en alguns casos també a altres llocs, com les ales o la cua.

Principalment es fan servir els productes que anomenem *carretilles* i els *francesos* o *titanis*. Ambdós són fonts d'espurnes de divers abast i durada.

La *carretilla* té un abast de uns 2 metres i dura uns 12 segons i els *titanis* i *francesos* abasten uns 4 metres i duren uns 18 segons.

El Correfoc

És una cercavila on totes les figures que hi participen tiren efectes pirotècnics, normalment van acompanyades de *colles de diables* i el públic participa de l'actuació ballant sota les espurnes i jugant amb els diferents personatges.

El Correfoc, tal com ara el coneixem, s'inventa a les Festes de la Mercè de Barcelona l'any 1979, arran de la participació espontània dels espectadors a una cercavila de dracs i diables, i ja apareix amb aquest nom al programa de les festes de la Mercè del 1980.²

² Masana i Soler, Heribert: *Mercè 79 Els orígens del Correfoc*, Ed. Emboscall, 2015

SEGONA PART

LA MÚSICA

L'acompanyament musical és imprescindible en les actuacions d'imatgeria festiva. En una representació en que el text és impossible, la música explica i subratlla el desenvolupament i els moments àlgids de l'actuació.

Per fer l'acompanyament musical s'interpreten tota mena de peces, però cal destacar aquelles que han estat expressament compostes per a ser ballades per una figura en concret, en un moment concret; seria el cas de la "Ballada dels Marrecs" de la Víbria del Poblenou.

Per tant, si la música és imprescindible, els músics fan una tasca molt important en el món de la imatgeria festiva. Es poden organitzar de diferents maneres i cada colla té la seva forma d'organitzar-se, assajar i interpretar els temes al carrer. I, si cal, es lloga una formació per a que faci l'acompanyament d'una actuació.

Els instruments.

Els instruments més coneguts són les gralles i els timbals o tabals. Tot i així, hi ha molts altres instruments que usen les diverses formacions que acompanyen a les figures d'imatgeria festiva: dolçaines, flabiols, tamborins, sacs de gemecs, tarotes, trompes, trombons...

Les gralles i els tabals són emprats en moltes de les festivitats de cultura popular catalana, com és a cercaviles, correfocs, castells... Acompanyen els actes tot fent sonar ritmes i cançons de fa anys i anys però també de nous.

Les formacions d'instruments de percussió (timbals, caixes, bombo i "surdos") són les que, en la majoria de casos, acompanyen els bestiari en els correfocs.

Les Músiques de les figures d'imatgeria del Poblenou

A continuació, trobareu un recull de les músiques que acompanyen les diferents figures.

L'Estarrufada

És la cançó del Drac del Poblenou. Va ser creada per na Susana Medialdea l'any 1990.
Peça per a dues gralles

The image shows a musical score for two flutes, labeled 'Gralla 1' and 'Gralla 2'. The score is written in 2/4 time and consists of several systems of staves. The first system shows the beginning of the piece with a key signature of one flat and a common time signature. The second system includes dynamic markings such as *f*, *mf*, *pp*, and *f*. A 'CODA' section is marked with a double bar line and a repeat sign. The third system includes the marking 'D.C. i CODA'. The fourth system is labeled 'CODA' and features a key signature change to two flats. The score concludes with a final double bar line.

L'Estarrufat, El Drac del Poblenou, fa les seves ballades al so d'aquesta peça.

En motiu del 30è aniversari de l'Estarrufat, El Drac del Poble Nou, es van fer es
arranjaments per que aquesta peça pogués ser interpretada per una cobla. Els
arranjament són obra de Bernat Castillejo i Garnés (Lleida, 6 de març de 1961).

Per la seva extensió les partitures dels arranjaments es publicaran en una separata.

La Dragonera

Creada l'any 1992 per l'Eduard Miralles Ventimilla, és la tarantel·la de la Víbria del Poblenou.

Peça per a dues gralles

La Víbria del Poblenou fa les seves ballades al so d'aquesta peça.

Toc d'Inici, marxa de la Cercavila de Torxes de les Festes de Maig

Composada prop de l'any 1995 per Josep Ramon Sagües Pascual



Aquesta peça s'interpreta durant la cercavila de torxes un cop s'ha lliurat la "Penyora de Foc (*)", just abans de començar el correfoc de les Festes de Maig.



(*) Cada any, just abans de començar el Correfoc de les Festes de Maig, es lliura La Penyora de Foc a alguna persona o institució del Poblenou. Se li lliura La Penyora a canvi del foc que ha d'encendre la pirotecnia de la festa.

El receptor custodiarà La Penyora de Foc durant tot l'any, fins quinze dies abans de les Festes de Maig de l'any següent. En aquest moment els membres de la Colla del Drac aniran en cercavila a recollir-la i la deixaran en exposició a Can Saladrigas fins el moment abans del Correfoc, en que es tornarà a lliurar a un nou receptor a canvi del foc.

Ballada dels Marrecs

Lletra i música creada l'any 1995 per l'Esther Álvarez Puerto.



Lletra de la cançó de la ballada dels marrecs de la Víbria del Poblenou

Si ets un nen
o ets una nena
i encara dus xumet
treu-te'l, ara, de la boca
i fes-ne un farcellet

Te l'emportes a la Rambla
a finals del mes de maig
i me'l poses de garlanda
que després riurem a raig

Sóc la Víbria, sóc la Víbria,
un dels dracs del Poblenou.
Sóc mig serp, sóc mig femella
pels queixals vaig treien foc

I si un dia tu sents pena
per aquell xumet perdut
enrecorda't que la Víbria
el té *vora d'aixopluc*

Quan oblidis la infantesa
I el teu estimat xumet
pensa que *dins de la Colla*
te'l tenim ben guardadet

Sóc la Víbria, sóc la Víbria
un dels dracs del Poblenou.
Sóc mig serp, sóc mig femella;
ara ja no em tindràs por.

4 de maig de 1995

Aquesta peça s'interpreta després que els nens hagin penjat els seus xumets a la boca de la Víbria i aquesta els hi dedica la ballada.

Ball del Drac Petit

Creada l'any 2010 per Carles Vidal

L'ESTARRUFADET

The musical score is written in 2/4 time and consists of 20 measures. It is presented in two systems of two staves each. The first system contains measures 1 through 4. The second system contains measures 5 through 8. The third system contains measures 9 through 12, with a repeat sign at the beginning of measure 11. The fourth system contains measures 13 through 16. The fifth system contains measures 17 through 20, with a repeat sign at the beginning of measure 18. Measure 18 is marked with a first ending (1.) and measure 19 with a second ending (2.).

The image displays a musical score for a piece titled 'Can Saladrigas'. The score is written in two staves, with measures numbered from 21 to 43. The notation includes treble clefs, notes, rests, and bar lines. There are repeat signs at measures 28 and 36. The score concludes with a fermata at measure 43. A page number '2' is located to the right of the score.

L'Estarrufadet, El Drac Petit, fa les seves ballades al so d'aquesta peça.

Balls de El Fènix de El Poblenou

Esther Vela López, 2011

- **Toc d'inici del Fènix**
- **Renaixement de les Cendres**
- **Cercavila**
- **Ballada de Lluïment**

Peces escrites per a una formació mixta d'instruments vent-metall i gralles, acompanyats de percussió. Aquestes peces van ser compostes expressament per al naixement de El Fènix, el desembre de 2011, i no s'han tornat a interpretar de forma completa des d'aquell moment.

Per la seva extensió, les partitures corresponents a aquestes peces es publicaran en un document complementari.

Lluïsa Vandellòs López, 2016

- **Mort del Fènix**
- **Renaixement del Fènix**

El dia 10 de desembre de 2016, es van estrenar les dues peces musicals que són l'acompanyament per a l'espectacle "Mort i Renaixement del Fènix" que, des de 2011, es representa cada any pels volts de santa Llúcia, a la Rambla del Poblenou.

Aquestes noves peces estan pensades per a un grup de gralles i percussió.

Durant aquests cinc anys, del 2011 al 2016, s'han compost altres músiques per als diversos moments de l'actuació, i s'han fet altres muntatges musicals per a les representacions de la *Mort i Renaixement del Fènix*.

Ball dels Gegants del Poblenou

De forma oficiosa el cuplet *Les Caramelles* de Càndida Pérez - Joan Misterio s'ha anat consolidant com el ball dels gegants del Poblenou. Fins que l'any 2015, durant el ball final de la trobada de gegants de la Festa Major, va ser presentat per la Colla dels Gegants com el "ball dels gegants del Poblenou".

Les caramelles

Lletra: Joan Misterio (Joan Casas Vila)

Música: Càndida Pérez

Al cel brillaven milers d'estrelles,
era de Pasqua l'hermosa nit,
el vent llençava les caramelles,
cançons alegres entre el brogit.

Quan el meu nòvio, que era el solista
de l'Aliança del Poble Nou,
sèrio lluïa sa veu d'artista,
estava el barri ple com un ou.
I jo escoltava des del balcó
les dolces notes d'eixa cançó:

Per tu, tan sols per tu, xamosa nina,
d'amor ardent el meu cor sent un goig diví!
Que és gran l'estimació que a mi em domina,
ja ho comprendràs quan estaràs
soleta amb mi. Ai, sí!

Quan acabaren les caramelles,
va haver-hi un xàfec d'aplaudiments,
i les guarnides i altes cistelles
quedaren plenes en pocs moments.

Vaig dar d'ous frescos dotzena i mitja,
i un be i un ànec al meu xicot,
mentre li deia plena de ditxa:
Veus si t'estimo que t'ho dono tot.
Petons anava tirant-li jo,
i ell em cantava amb molta il·lusió.

Per tu, tan sols per tu, xamosa nina,
d'amor ardent el meu cor sent un goig diví!
Que és gran l'estimació que a mi em domina,
ja ho comprendràs quan estaràs
soleta amb mi. Ai, sí!

Al segon dia de Pasqua anàrem
a Badalona a menjar-se el be,
i en tornar al vespre tots ells passaren
formats com sorges pel meu carrer.

Amb grans forquilles a molts se'ls veia,
i el meu tocava l'acordiò,
i fent-se el murri l'ullet em deia:
tot el que vulguis et toco jo.
I així cantava molt dolçament
fent filigranes amb l'instrument.

Per tu, tan sols per tu, xamosa nina,
d'amor ardent el meu cor sent un goig diví!
Que és gran l'estimació que a mi em domina,
ja ho comprendràs quan estaràs
soleta amb mi. Ai, sí!

Joan Misterio era el pseudònim de Joan Casas Vila.

El cuplet "Les Caramelles" el va estrenar la cupletista Pilar Alonso, el novembre de 1919 al Teatre Eldorado de la Plaça de Catalunya de Barcelona.

font: <http://www.ub.edu/ntae/candida/#caramelles>

The image displays a musical score for a piece titled "Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou, Can Saladrigas". The score is written in a single system with eight staves. The first three staves contain a vocal melody in 3/4 time, starting with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The remaining five staves provide a harmonic accompaniment, with the first two staves in the same key signature and the last three staves changing to a key signature of two flats (Bb). The accompaniment features a mix of chords and moving lines, with some staves showing a more active bass line. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Els ritmes de les cercaviles i els correfocs: la percussió

En les actuacions de les figures de la Colla del Drac hi són molt presents els ritmes interpretats per formacions de diversos instruments de percussió.

El motiu per a que la percussió tingui aquest paper tant important en les actuacions dels Dracs, Víbria, Fènix... es troba en el fet que en el moment inicial la Colla del Drac pren com a model d'acompanyament les formacions de timbalers que havien acompanyat històricament els balls de diables. Amb el temps, la formació tradicional de timbalers s'ha anat modificant, incorporant nous instruments i elaborant nous ritmes.

Per norma general, els ritmes s'interpreten aleatòriament durant les actuacions. Però en alguns casos s'utilitzen ritmes concrets per a ressaltar o acompanyar moments determinats. També, ocasionalment, s'utilitzen per acompanyar les ballades de les figures, si no hi ha cap altre acompanyament musical.

Les partitures que es reproduïxen a continuació van ser transcrites l'octubre del 2009, però els ritmes són el resultat de l'experiència i la creativitat de diversos anys d'actuacions dels grups de percussió de la Colla del Drac.

Ritme K

Allegro

Intro (*tàkatan...*)

Surdo 1

Surdo 2

Tabal

Canvis Caixa

Canvis Repenique

Ritme

x16

Canvi 1 (*solo repenique*)

4

5

6

Caixa va pujant i després juga

fondo de caixa

Repe va pujant i després juga

(*joc repenique - tabals*)

(*tàkatan... tabals i repe*)

7

8

9

10

Silenci de caixa

(retorn a Ritme) Ritme x16

11 12 13 14

Silenci de repe *Repe va pujant i després juga*

Caixa va pujant i després juga

Canvi 2 (tabals fora)

15 16 17 18 19

Caixa juga *Caixa juga* *Caixa juga*

Repe juga *Repe juga* *Repe juga*

20 21 22

Caixa juga

Repe juga

Ritme *x16* **Canvi 3** (*tàkatan...*)

23 24 25

Caixa juga

Repe juga

(*retorn a Ritme*) **Ritme** *x16*

26 27 28 29

Caixa juga *Caixa va pujant i després juga*

Repe juga *Repe va pujant i després juga*

Canvi 4 (*bases fora*)

30 31 32 33

Caixa juga *Caixa juga*

Repe juga *Repe juga*

34 35 36 37

Caixa juga

Repe juga

Ritme *x16* **Canvi 5** (Silenci)

38 39 40

Caixa juga

Repe juga

Ritme *x16* **Final** (tàkatan...)

41 42 43 44

Redoble tabals!

Caixa juga

Repe juga

Ritme Kaiowas

Andante

Intro

Surdo 1

Surdo 2

Tabal

Canvis Caixa

Canvis Repenique

Ritme 1

x32

3

4

Repenique entra i va jugant

Allegretto

Pont

x3

Ritme 2

5

6

7

8

Ritme 2 *x16*
10

Caixa entra i va fent fondo

Repe entra i va jugant

Canvi *x2*
12

Caixa entra i va fent fondo

Repe entra i va jugant

Allegro
Ritme 2 *x16*
14

Caixa va fent fondo

Repe va jugant

Canvi x2
16

Musical score for measures 15-16. The score consists of five staves. The first staff has a treble clef and a repeat sign at measure 15. The second staff has a bass clef and contains eighth notes with accents. The third and fourth staves have treble clefs and contain sixteenth-note patterns. The fifth staff has a bass clef and contains eighth notes with accents. Measure 16 is a repeat of measure 15.

Vivace
Ritme 2 x16
18

Musical score for measures 17-18. The score consists of five staves. The first staff has a treble clef and a repeat sign at measure 17. The second staff has a bass clef and contains eighth notes with accents. The third and fourth staves have treble clefs and contain sixteenth-note patterns. The fifth staff has a bass clef and contains eighth notes with accents. Measure 18 is a repeat of measure 17. The bottom two staves are empty and contain the text "Caixa va fent fondo" and "Repe va jugant".

Vivace
Final 20 21

Musical score for measures 19-21. The score consists of five staves. The first staff has a treble clef and a repeat sign at measure 19. The second staff has a bass clef and contains eighth notes with accents. The third and fourth staves have treble clefs and contain sixteenth-note patterns. The fifth staff has a bass clef and contains eighth notes with accents. Measure 20 is a repeat of measure 19, and measure 21 is a repeat of measure 20. The bottom two staves are empty and contain the text "Caixa va fent fondo" and "Repe va jugant".

Ritme Quatre

Allegro

Intro

Surdo 1

Surdo 2

Tabal

Canvis Caixa

Canvis Repenique

Ritme

x16

5

6

7

8

Caixa entra -in crescendo- i va jugant

Repenique entra -in crescendo- i va jugant

Canvi 1

x2

9

10

11

12

Ritme *x16*

13 14 15 16

Caixa va jugant

Repenique va jugant

Canvi 2

17 18 19 20

ppp *ppp* *ppp* *ppp*

ppp *ppp* *ppp* *ppp*

ppp *ppp* *ppp* *ppp*

ppp *ppp* *ppp* *ppp*

? - ? - ? - ? -

21 22 23 24

ppp *ppp* *ppp* *ppp*

ppp *ppp* *ppp* *ppp*

ppp *ppp* *ppp* *ppp*

ppp *ppp*

? - ? - ? - ? -

Ritme *x16*

25 26 27 28

x16 *x16* *x16* *x16*

Caixa va jugant

Repenique va jugant

Final

29 30 31 32 33

Final

? - ? - ? - ? -

? - ? - ? - ? -

Ritme Tarantel·la

Vivace

Intro

Surdo 1

Surdo 2

Tabal

Canvis Caixa

Canvis Repenique

Ritme

x16

3

4

Caixa entra i després va fent fondo

Repenique entra i després va jugant

Canvi 1

Primera part

x2

5

6

7

8

Repenique va fent fondo

Canvi 1 Segona part x2

Musical score for 'Canvi 1 Segona part x2'. It consists of five staves. The first staff has measures 9, 10, 11, and 12. The second staff has measures 9, 10, 11, and 12. The third staff has measures 9, 10, 11, and 12, with triplets indicated by the number '3'. The fourth and fifth staves have question marks in each measure, indicating unknown parts.

Ritme x16

Musical score for 'Ritme x16'. It consists of five staves. The first staff has measures 13 and 14. The second staff has measures 13 and 14. The third staff has measures 13 and 14. The fourth and fifth staves are empty. Below the staves, there are two lines of text: 'Caixa entra i després va fent fondo' and 'Repenique entra i després va jugant'.

Canvi 2

Musical score for 'Canvi 2'. It consists of five staves. The first staff has measures 15 and 16. The second staff has measures 15 and 16. The third, fourth, and fifth staves are empty. Below the staves, there are two lines of text: 'Caixa va fent fondo' and 'Repenique va fent fondo'.

17 18 19 20

Caixa va fent fondo

Repenique va fent fondo

21 22 23 24

Caixa va fent fondo

Repenique va fent fondo

Ritme x16

25 26 27

Caixa va jugant

Repenique va jugant

Tres Ritmes

Allegro

Intro

Surdo 1

Surdo 2

Tabal

Canvis Caixa

Canvis Repenique

Ritme *x16*

Canvi 1

(Joc curt Caixa i Tabals)

Caixa entra
-in crescendo-
i després juga

Repenique entra
-in crescendo-
i després juga

Ritme *x16*

Caixa va jugant

Repenique va jugant

Canvi 2 *(Joc llarg Repenique i Tabals)*

13 14 15 16

Caixa va fent fondo

17 18 19 20

Caixa va fent fondo

21 22 23 24

Ritme *x16*

Caixa va fent fondo

*Caixa entra
-in crescendo-
i després juga*

*Repenique entra
-in crescendo-
i després juga*

Allegro

Canvi 3 x7

ppp *ppp* *ppp* *ppp* *ppp*

ppp Caixa va jugant *ppp* Caixa va jugant

ppp Repe va jugant *ppp* Repe va jugant

Allegro *Vivace* *Presto* *Prestissimo*

x3 x4 x4 x3

ppp *ppp* *ppp* *ppp* *ppp*

Caixa va jugant Caixa va jugant

Repe va jugant Repe va jugant

Prestissimo

Final

33 34

TERCERA PART

LES FIGURES D'IMATGERIA FESTIVA DEL POBLENOU

Per ordre cronològic, de més antigues a més recents.

Les figures que es descriuen a continuació responen a les necessitats, anhels i circumstàncies de diversos moments de la història recent del Poblenou. Cadascuna té la seva motivació per existir però, es pot afirmar que totes responen a una idea subjacent que els dona vida; amb la seva presència a les festes, esdeveniments i commemoracions afirmen insistentment que el Poblenou existeix, del Bogatell a la Torre de Les Aigües i de la Gran Via fins a mar. Manifesten que el Poblenou vol seguir existint malgrat l'especulació urbanística, malgrat l'arbitrària divisió administrativa, malgrat tot.

Aquesta tercera part s'estructura a partir de quatre llocs que han marcat la vida associativa del Poblenou i per tant han determinat el naixement i desenvolupament de les colles que es dediquen a la imatgeria festiva: la parròquia de Santa Maria del Taulat, l'Ateneu Popular La Flor de Maig, Can Felipa i Can Saladrigas.

És en aquests quatre llocs hi ha l'origen de les diferents figures, ja que el seu protagonisme correspon als diferents moments històrics que ha viscut el Poblenou els darrers 50 anys.

Esquematitzant-ho molt (potser massa), podríem dir que la Parròquia de Santa Maria del Taulat, l'any 1953, representa la represa de la vida civil, acabat ja el racionament del pa i la carn (maig de 1952), inaugurat, feia poc, el nou edifici de la Parròquia, ja que l'anterior havia estat incendiat el 19 de juliol de 1936; neixen Els Gegants per Corpus Christi.

Als temps de la transició democràtica (1975 - ?) La Parròquia de Santa Maria del Taulat és un nucli de trobada de gent i moviments populars i ciutadans, de dins i fora de l'església, que, després de la lluita antifranquista, necessita expressar-se al carrer; es recuperen, l'any 1981, Els Gegants del Poblenou, ara coneguts com en Bernat i la Maria.

L'Ateneu Popular La Flor de Maig és el resultat, síntesi i paradigma, de les posicions culturals i polítiques d'esquerres que, ja amb els ajuntaments democràtics, segueixen mobilitzades i treballant en l'organització popular; d'aquí neix El Drac del Poblenou.

Amb Can Felipa, arriba la llarga etapa de "gestió de la modernitat" dels anys 90 que envaeix les institucions i s'encomana a les associacions, desestructurant el teixit associatiu i social que havia estat central els darrers anys del franquisme i els primers de democràcia. De totes maneres, aquesta situació d'estabilitat fa que les colles augmentin el nombre de socis i que proliferin les figures d'imatgeria festiva. Neixen aleshores La Víbria del Poblenou, El Lloro del 36 i El Drac Petit, l'Estarrufadet i els Capgrossos de les Fires, en Jaume i la Mercè.

I, finalment, Can Saladrigas, un espai que neix per la voluntat i la insistència de la Colla del Drac del Poble Nou i de la Colla dels Gegants del Poblenou que, després de dotze anys d'estira i arronsa amb l'Ajuntament, aconseguen que es dediqui un equipament públic a la imatgeria festiva del Poblenou. En aquest nou entorn neixen El Fènix del Poblenou i el gegantó Xavier, El Bomber.

LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA DEL TAULAT, L'ORIGEN DELS GEGANTS

En Bernat i la Maria, els gegants del Poblenou



Característiques tècniques:

En Bernat

Mides:.....alçada de 3,8 m

Pes:49 kg

Materials:figura de cartró pedra amb acabat estucat d'escaiola, muntada sobre un cavallet de Fusta.

Nombre portadors1

Any de construcció:1953

Disseny de:Domènec Umbert i Vilaseró

Constructor:Domènec Umbert i Vilaseró

La Maria

Mides:.....alçada de 3,8 m

Pes:49 kg

Materials:figura de cartró pedra amb acabat estucat d'escaiola, muntada sobre un cavallet de Fusta.

Nombre portadors1

Any de construcció:1953

Disseny de:Domènec Umbert i Vilaseró

Constructor:Domènec Umbert i Vilaseró

Significat del nom

Reben el nom en motiu de dues de les parròquies del Poblenou: Santa Maria del Taulat i Sant Bernat Calbó.

Cronologia del context històric del naixement i recuperació dels Gegants del Poblenou

1953 - 1981 - Església de santa Maria del Taulat

De la crema del 1936 a la troballa dels Gegants.

1950 - Consagració del nou edifici.

1952 - Primavera: congrés Eucarístic. 1 d'abril: Final del racionament del pa, la carn i l'oli, arriba l'ajuda internacional a l'estat espanyol.

1953 - Les parròquies del Poblenou compren dels gegants a El Ingenio.

Els gegants participen a la processó del Corpus Christi fins els anys 60 del segle XX.

1962 - 1965 - **Concili Vaticà II**; separació Església-Estat, s'assumeix el sentit social de la fe... (Constitució pastoral *Gaudium et spes*)

1965 - Concert de The Beatles a la plaça de toros monumental de Barcelona

1974 - Es guarneix el passatge Cantí, el primer dels carrers de l'actual etapa de la Festa Major.

1975 - Es crea formalment la Coordinadora d'Entitats del Poblenou

1979 - Eleccions municipals i primers ajuntaments democràtics

1981 - Troballa i recuperació dels Gegants per part de monitors del MOVI amb la col·laboració de la Coordinadora d'Entitats.

Van ser batejats amb els noms de Bernat i Maria el 31 de gener de 1982

Breu història

La vida dels gegants del Poblenou té dos moments històrics que si bé tenen contextos molt diferents comparteixen un tret comú: la vivència de ser en un tombant històric que obre una etapa millor.

El 1953, s'obria una nova etapa social i econòmica. El 1950 s'havia consagrat el nou temple construït després que l'any 1936 fos cremat l'anterior per militants anticlericals; el 1952 es va acabar el racionament dels aliments; el 1953 es va celebrar, a Barcelona, el Congrés Eucarístic i començava a arribar l'ajut internacional. En aquest context les Parròquies del Poblenou, Santa Maria, Sant Francesc i Sant Bernat Calbó, d'acord amb la comissió organitzadora del Corpus, van comprar un gegants per poder-los fer actuar a la Processó de Corpus Christi.

L'any 1953 van ser comprats els gegants a "El Ingenio" i es van estrenar a la Processó del Corpus al Poblenou del mateix any. La parella de gegants originàriament sortia només a les processons de Corpus que es feien al Poblenou, davant del pali sota el que s'exposava l'Hòstia Consagrada. El 1962 van caure en desús, coincidint amb la

popularització del SEAT 600, l'arribada de la televisió i el Concili Vaticà II. La dècada de 1960 va portar una nova manera de veure les relacions humanes, una nova manera d'entendre la cultura i nous plantejaments polítics. Tots aquests canvis, naturalment, es van reflectir en l'església catòlica i en la manera com es relacionava amb el seu entorn. Una conseqüència d'aquests nous aires va ser que es deixés de celebrar la processó del Corpus Christi. Els gegants foren guardats en un racó de la parròquia de Santa Maria del Taulat fins a la seva recuperació i restauració per sortir a la Festa Major del Poblenou de l'any 1981.

És potser una paradoxa, però aquella llavor de canvi que començava a germinar a la dècada del 1960 i que va portar els gegants a ser tancats en un bagul durant gairebé vint anys, un cop va donar els seus fruits i va portar una nova societat, més lliure, democràtica (malgrat fos capitalista, naturalment) va fer que els moviments socials i culturals es fixessin en allò "popular", en la cultura de les classes populars. En aquest context les persones compromeses amb les associacions i amb els moviments socials es van interessar per aquells gegants que havien nascut a l'empara d'una comunitat catòlica que, després d'haver guanyat una guerra, li calien símbols externs de la seva prosperitat i poder. Quan els gegants van sortir del bagul el 1981, eren ja uns altres gegants, ara eren laics, festius i populars.

El 1981, també s'obria una nova etapa social i econòmica. El 1975, havia mort el dictador Francisco Franco i és l'any que es va fundar la Coordinadora d'Entitats del Poblenou; el 1978, es va aprovar la constitució espanyola i el 1979 es van celebrar les primeres eleccions municipals després de 40 anys de dictadura.

La recuperació dels gegants per a les festes del Poblenou va ser iniciativa d'un grup de joves vinculats a la parròquia que van trobar les dues figures als baguls on van estar oblidades durant casi vint anys i de la Coordinadora d'Entitats del Poblenou que en aquell moment d'eclosió social, va veure en els gegants un element enriquidor i cohesionador per a la Festa Major. La iniciativa d'uns i el suport de les entitats va aconseguir que la Parròquia de Santa Maria del Taulat cedís formalment les dues figures a la Coordinadora d'Entitats, amb la condició de fer-ne "un bon ús".

Per poder tornar a treure els gegants al carrer va caldre fer-los nous vestits i nous cavallets. L'Arquitecte Josep Maria Carreras es va encarregar de dissenyar i fer construir uns nous cavallets que sostinguessin el cos dels gegants, sota la vestimenta.

Una colla de persones vinculades a diverses associacions del Poblenou, però molt especialment a l'Esplai MOVI i a la Parròquia de Santa Maria del Taulat, es va fer càrrec de dur a terme les actuacions dels gegants, tot i que durant molt de temps no estaven formalment constituïts com associació i, per tant, formalment els gegants seguien sent responsabilitat de la Coordinadora d'Entitats.

L'any 2003, coincidint amb el 50è aniversari de les figures, se'ls van fer uns nous vestits, que són els segons des de la seva recuperació l'any 1981.

L'any 2007 es va encarregar a l'artesà Cesc Cisa de Bagà, el Bergadà, una remodelació general de les dues figures amb l'objectiu de treure'ls pes. Amb aquesta intenció es van retocar i reforçar l'interior de les peces de cartró pedra i es van fer uns cavallets nous més lleugers. Arran d'aquesta remodelació el pes de les figures va quedar en 49 Kg. cada una.

L'any 2014, per la Festa Major, els gegants estrenen vestits que, en línies generals segueixen l'estil dels de l'any 2003.

Tècnica emprada

Originals modelats en fang, motlles de guix i peça final de cartró pedra amb acabat estucat d'escaiola.

Les seves actuacions són:

A les Festes de Maig: la Cercavila d'Aniversari dels Dracs i La Víbria.

A la Festa Major: la Cercavila del Pregó, la ballada a l'Ofici de Festa Major en honor del *Dolç Nom de Maria* que es fa l'església de Santa Maria del Taulat, la Trobada de Gegants i la Cercavila de Cloenda.

Curiositats

L'any 1957, quatre anys després d'haver estat adquirits, es va haver de fer una reparació integral i exhaustiva de les figures per part del taller de El Ingenio. De fet estaven tant malmeses que els mateixos constructors van posar en dubte que valgués la pena reparar-los. Tot i així, es van reparar i potser és per això, que tenen un aspecte lleugerament diferent a altres parelles de gegants fetes amb els mateixos motlles. Les seves faccions són més afinades i tenen un acabat més polit.

L'escut del Poblenou



L'escut que llueixen els gegants al seu pit és el disseny que va fer Agapito Fernández per a la Coordinadora d'Entitats, a finals dels anys 70 del segle XX, com a logotip d'aquesta Federació. Possiblement, el fet que els gegants portessin des del primer dia l'escut esmentat ha influït decisivament perquè els poblenovins adoptéssim aquest emblema com escut del Poblenou, fins al punt que a la Coordinadora d'Entitats li ha calgut adoptar un altre logotip diferent.

Breu referència sobre l'escut del Poblenou

Com ja és sabut, el Poblenou no ha estat mai un municipi, però de sempre ha tingut una personalitat pròpia que els seus veïns han viscut amb intensitat. En bona part, el reconeixement d'aquesta personalitat està en l'origen de la creació de la parròquia de santa Maria del Taulat i la posterior construcció de l'església.

1950 - En la construcció de l'església consagrada el 1950, als vitralls i sota la imatge central de la Mare de Déu, hi apareix un anagrama que de ben segur va inspirar les posteriors versions del que acabaria sent l'escut del Poblenou. En una circumferència partida en dues meitats hi apareixen a la dreta una teulada en serra i dues xemeneies i a l'esquerra el nou campanar de santa Maria, el de 1950, tot circumscrit dins una roda dentada.



1975 - La següent versió de l'escut és la que Agapito Fernández va dissenyar com escut de la Coordinadora d'Entitats del Poblenou, que durant molts anys va fer el paper de l'ajuntament que mai no hem tingut. Per tant, en aquell moment l'escut del Poblenou era alhora el logotip de la Coordinadora d'Entitats.

1996 - L'escut caironat quarterat es col·loca al Drac i a la Víbria. A partir d'aquest moment s'incorpora a altres figures d'imatgeria festiva i a publicacions, com és el cas del Protocol



de la Imatgeria Festiva del Poblenou (1999). Aquesta versió de l'escut del Poblenou és un redisseny de l'antic escut de 1975 que en aquest moment ja és assumit per tothom com l'escut del Poblenou. Aquesta nova versió la fa Manel Ollé aplicant el criteri acceptat i establert per la Generalitat de Catalunya que, al Principat de Catalunya, l'escut caironat, en la tradició de l'heràldica civil catalana, indica localitat.

1999 - 2000 - Es fa un logotip per a la Coordinadora d'Entitats diferent de l'escut del Poblenou i que ja només pretén identificar la federació d'entitats. Aquest logotip també és obra de Manel Ollé i consisteix en una imatge a una tinta d'una barca de vela varada a la platja i incorpora el nom de la Federació.

2000 - la Coordinadora d'Entitats del Poblenou, al seu programa del 25è aniversari ja distingeix perfectament el logotip de l'entitat en portada (una barca de vela varada) i l'escut del Poblenou caironat, a la contraportada.

DE L'ATENEU POPULAR LA FLOR DE MAIG NEIX EL DRAC DEL POBLENOU

l'Estarrufat, El Drac del Poblenou



Característiques tècniques:

TipologiaFigura de Bestiari

Mides:.....llargada 380 x amplada 200 x alçada 310 cm

Pes:60 kg aprox.

Materials:Fibra de vidre amb resina ed polièster, amb bastidor de fusta, potes retràctils.

Punts de foc4

Nombre portadors..... 2

Any de construcció:..... octubre de 1984 - maig de 1985

Disseny de: Manel Ollé Garcia

Constructors:..... Manel Ollé Garcia i membres de la Colla del Drac de Poble Nou

Significat del nom

Quan la Colla del Drac del Poble Nou va demanar a la Colla dels Diables del Besòs que fossin els padrins del Drac, els van demanar també que li possessin un nom. Els padrins es van fixar en el tret més característic de la figura: els pels de colors que li surten desordenadament de la primera cresta del cap. Veient aquella estarruferera de coloraines van pensar que el nom més adient era *l'Estarrufat* ! i així li van posar en seu bateig de foc el 18 de maig de 1985.

Cronologia del context històric del naixement de l'Estarrufat, El Drac del Poblenou.

1984 - Ateneu Popular La Flor de Maig

De la reivindicació del 1978 a la força del 1984; un univers associatiu.

1979 Eleccions municipals i primers ajuntaments democràtics

1980 Apareix el "correfoc" a les Festes de La Mercè a Barcelona

1984 Es comença a construir el Drac del Poblenou

1985 - Carrer de l'Arenal de Llevant

Un barri de tallers i magatzems i habitatges que viu ignorant del seu destí.

1985 S'acaba de construir el Drac del Poblenou

1986 designació de Barcelona com a seu olímpica per als jocs de 1992

Breu història

El naixement del Drac del Poblenou cal emmarcar-lo en la proliferació de festes populars i moviments associatius i reivindicatius que van omplir Catalunya a partir de la constitució dels ajuntaments democràtics, l'any 1979. I molt especialment, del fenomen que va representar per a la cultura popular l'aparició del "Correfoc", l'any 1980, durant les festes de la Mercè de Barcelona.

Potser cal explicar breument com neix el "correfoc". L'any 1979, l'ajuntament de Barcelona, sortit de les primeres eleccions democràtiques des de 1931, va organitzar dins del programes d'actes de la Festa Major de Barcelona, La Mercè, una mostra de Dracs i Diables. L'activitat havia de ser tant sols una desfilada que baixés pel carrer Ferran, pugés per la Rambla i acabés a la plaça de Catalunya. Però inesperadament, quan la cercavila va arribar a la Rambla, colles de joves es van posar a ballar i saltar sota el paraigua d'espurnes dels diables i el foc dels dracs, un fet insòlit fins el moment. L'organització, per evitar incidents, va demanar a la Guàrdia Urbana que no intervingués i deixés fer. El cas és que aquell fet fou molt ben acollit per molta gent, es va popularitzar ràpidament i l'any següent ja es parlava de "correfoc", una paraula inventada per uns tècnics de cultura que ha capgirat bona part de la cultura popular.

El Drac del Poblenou neix a l'Ateneu Popular La Flor de Maig. La recuperació de l'antic edifici de la Cooperativa La Flor de Maig com ateneu popular va ser possible gràcies a la pressió del moviment veïnal. Després d'un període de reivindicació, el desembre de 1978 obre les portes l'Ateneu Popular La Flor de Maig, al carrer de Wad Ras, 195 (ara carrer de Josep Trueta).

El Drac de Poblenou va ser dissenyat l'any 1984 i va ser construït durant els primers mesos de l'any següent en un magatzem del carrer de l'Arenal de Llevant, núm. 10, propietat de la família Ollé i Garcia. El carrer l'Arenal de Llevant era una travessia del carrer de La Jonquera, molt a prop del pas a nivell del tren, que va desaparèixer amb l'aixecament de les vies i la posterior remodelació de la zona.

El seu cost va ser sufragat mitjançant bons de 100 i de 500 pessetes que els membres de la Colla del Drac van vendre a amics i veïns.

Va néixer el 18 de maig, durant les Festes de Maig del 1985, apadrinat pels Diables del Besòs.

La construcció del 1985

Tècnica emprada

Es van emprar tècniques constructives diferents segons les parts de la figura.

Cos: mitjançant tela de galliner i paper de diari i resina de polièster i fibra de vidre, tot arrencant-ne després la tela de galliner. Només la meitat del cos era de resina de polièster, l'altra meitat era de roba tibada damunt d'una estructura de barnilles de fibra de vidre.

Cap: es va modelar amb fang, recobert amb resina de polièster i fibra de vidre. L'original es va perdre ja que, un cop endurida la resina, es va treure el fang, encara moll, de l'interior.

Cua: la cua original, fins a la meitat del cos, era desmuntable, feta de roba pintada i muntada tibant damunt de barnilles de fibra de vidre i costelles de filferro.

Ales: les ales originals eren de roba pintada enganxada sobre una estructura plana de barnilles de ferro, muntades amb una baioneta en díedre d'uns 100 graus.

Faldilles: roba blanca de cotó pintada amb laca de serigrafia diluïda, per fer efecte de degradat de colors; del groc al vermell, ribetat de carbassa.

La figura la formaven unes parts rígides de resina de polièster i fibra de vidre i altres parts de roba tibada sobre barnilles de fibra de vidre.

l'Estarrufat era una figura que s'havia de muntar i desmuntar a cada actuació. L'estructura interior era de tub quadrat de ferro. El cap anava collat al coll amb quatre cargols, les ales es treien del seu ancoratge, la meitat del cos i la cua es desmuntaven totalment; es treien la roba i les barnilles de fibra de vidre que li donaven la forma. La faldilla s'havia de treure i posar a cada actuació.

Tot plegat responia a un fet força curiós. Un cop construïdes les peces principals del Drac, els constructors es van adonar que no passava per la porta del magatzem del carrer de l'Arenal de Llevant; per tant, es va haver de retallar el coll, i separar-ne les diferents parts del drac tot creant així un drac desmuntable.

Cal remarcar el fet que moltes parts de la figura es van fer de roba, faldilles, ales i penjolls de la papada. Aquesta solució respon al fet que per fer la figura es van prendre de referència les guites de la Patum de Berga i l'estètica dels espectacles del grup Els Comediants.

La remodelació del 1993

El 1993 s'hi va fer una profunda remodelació que no va canviar substancialment l'aspecte exterior, però que va millorar molts aspectes constructius de la figura:

Es va soldar el cap al coll.

Es va substituir l'antiga estructura de ferro per una de llistó de fusta amb potes plegables.

Es va substituir la cua i la meitat del cos desmuntable, que era de roba per la cua actual; rígida, de fibra de vidre i resina de polièster.

Es van construir les ales actuals, de resina de polièster i fibra de vidre, doblegades damunt del cos.

Les noves faldilles, ja eren de roba vermella de cotó, pintada a rodet amb laca de serigrafia. Es va canviar el color general i s'hi van afegir els motius actuals: línies corbes de color grana i unes de més petites de color carbassa.

La remodelació de 1993 va ser a càrrec del mateix constructor, Manel Ollé

2015, reparació a fons pel 30è aniversari

Durant l'hivern i primavera del 2015 es van dur a terme tot un seguit d'intervencions en la figura amb la intenció de fer-li millores estructurals i renovar elements estètics.

En el primer sentit, es van substituir les potes de fusta per unes d'alumini i es van reparar i reforçar les parts de resina i fibra de vidre més antigues que estaven malmeses per l'ús.

En la part estètica es van fer tres intervencions importants: es van eliminar algunes imperfeccions importants dels volums de les galtes i del clatell, es va repintar amb un disseny nou tota la papada, que fins el moment encara responia al cànon de color establert amb els vestits de la Colla del l'any 1985, i per últim i molt important, es va fer tota l'estarrufeta nova, substituint la base i tot el conjunt de pels.

La nova estarrufeta està muntada damunt d'una cresta de poliuretà recoberta de resina de polièster i fibra de vidre. Cada pel és un tub de PVC que té una ànima de niló fins a un terç de la seva llargada aproximadament. El resultat és una estarrufeta més rampant i molt més visible.

Les seves actuacions són:

A les Festes de Maig: la Cercavila de Foc i la Cercavila d'Aniversari dels Dracs i La Víbria.

A la Festa Major: la Cercavila i el Pregó, el Correfoc de Festa Major, la Trobada de Gegants i la Cercavila de Cloenda.

Curiositats

Des d'un primer moment, se li va voler donar al Drac un caràcter industrial, típic del Poblenou, per això els primers dissenys incloïen manòmetres, tubs i cables, però per la seva complexitat, d'aquella idea inicial només en van quedar els cabells estarrufats que segueixen un tret característic de l'estètica dels moviments més contestataris que es van estendre en la dècada dels 80 del segle XX: els cabells en cresta. I que van acabar donant el nom a la figura.

L'arracada del Drac

Des de la Festa Major del 2015, l'Estarrufat porta una arracada a l'orella dreta; és un present que la Colla del Drac li va fer en motiu del seu 30è aniversari. La peça, de coure i or sobre una ànima de fusta, és obra de Joan Garcia Vandellós i va ser lliurada i col·locada al Drac durant el "sopar del trentenari" el dia 9 de maig.



Text amb el que la Colla dels Diables del Besòs van posar nom al Drac del Poblenou

EL DRAC

*Per fi el gran dia ha arribat:
a la Mar Bella ha nascut un drac.*

*És un drac especial,
no fa por i fa soroll,
tira boles de colors
i coets artificials.*

*Aneu amb compte al passar
que potser us cremarà.*

*Ara aquí ens hem trobat
per posar-li un nom al drac:*

ESTARRUFAT

*I ara tots a córrer i a saltar,
que el drac comença a bufar.*

*Ara de veritat,
aquí la història s'ha acabat,
la història d'un drac
que un bon dia va néixer
a la vora de la mar.*

*Marga Peris
Colla de Diables del Besòs*

18 de maig de 1985

L'Estendard de la Colla del Drac



Característiques tècniques:

Tipologia Drac volador subjectat per un pal, amb una banderola inferior.
Mides: 80x90x22
Pes: 3 kg (aprox.)
Materials: figura de resina de polièster i fibra de vidre.
Punts de foc..... 4
Nombre portadors 1
Any de construcció: 1997
Disseny de: Manel Ollé Garcia
Constructor: Manel Ollé Garcia (de les tres figures)

Significat del nom

S'anomena així perquè realment fa les funcions d'Estendard durant les actuacions i altres activitats de la Colla del Drac.

Breu història

Aquesta figura és la tercera que rep aquest nom i funció.

L'estiu de l'any 1985 es va construir la primera figura pensada per a ser l'Estendard de la Colla del Drac. Aquesta figura es va cremar accidentalment l'any 1987 durant unes actuacions a la Vall de l'Herault, Occitània (França).

El mateix any 1987, es va construir el segon Estendard. Seguint el mateix concepte, es va fer una figura més grossa, aquesta segona versió va patir algunes transformacions per fer-ho més àgil de manegar fins que l'any 1997 es va decidir deixar d'utilitzar aquesta figura i fer-ne una altra, l'actual, totalment de resina de polièster i fibra de vidre, d'una sola peça i de dimensions més reduïdes.

Aquestes dues primeres figures de l'Estendard es van construir al magatzem de carrer de l'Arenal de Llevant, núm. 10, com l'Estarrufat, El Drac del Poblenou.

Tècnica emprada

La figura actual està construïda amb resina de polièster i fibra de vidre, a partir d'un original de fang treballat en positiu.

Les seves actuacions són:

A les Festes de Maig: la Cercavila de Foc i la Cercavila d'Aniversari dels Dracs i La Víbria.

A la Festa Major: la Cercavila i el Pregó, el Correfoc de Festa Major, la Trobada de Gegants i la Cercavila de Cloenda.

Curiositats

Va néixer com a distintiu de la Colla del Drac, que tot just s'havia acabat de formar.

Les dues primeres versions d'aquesta figura, la de 1985 i la de 1987, tot i que responien al mateix concepte, un drac volador subjectat per un pal, només tenien el cap de resina de polièster i fibra de vidre; el cos i la cua eren una paperina de roba tibada damunt d'una barnilla de fibra de vidre i farcida de petites boletes de poliestirè expandit (porex).

La Primera banderola que va portar l'estendard construït el 1985, es va regalar a la "Maison de Jeunesse" de la ciutat algeriana de Constantine durant la visita que la Colla del Drac va fer a aquell país l'any 1988, convidats per el grup de música tradicional d'Algèria El Guenaoua.

CAN FELIPA, L'ECLOSIÓ DE LA IAMTGERIA FESTIVA

La Víbria del Poble Nou



Característiques tècniques:

TipologiaFigura de Bestiari de foc
Mides:.....llargada 210 cm, amplada 180 cm, alçada 250cm
Pes:62 kg aproximadament
Materials:Fibra de vidre amb bastidor de fusta i potes fixes.
Punts de foc5
Nombre portadors1
Any de construcció:1992
Disseny de:Manel Ollé Garcia
Constructors:Manel Ollé Garcia i Xavier Virgos

Significat del nom

Víbria, o vibra, o vibre, vol dir escurçó, tal com s'anomenava aquesta petita serp verinosa als bestiars catalans medievals. Els bestiars medievals eren llibres que a partir de descripcions més o menys fantosiques dels animals i dels seus costums en treien exemples moralitzadors.

No és una “dragona”, és una serp !

Els bestiars descriuen la víbria mascle i la víbria femella, la primera era representada com una serp amb cap d'home barbut i la segona era representada amb cap i pits de dona. Aquest escurçó femella era descrit als bestiars com una bèstia terrible i cruel, que s'utilitzava com a metàfora dels infidels, dels musulmans.

Va ser, doncs la representació del vibre femella, la que va prendre forma de figura d'imatgeria i que participava a les solemnitats de la Barcelona de la baixa edat mitjana.

La Víbria de Barcelona, pertanyia al gremi de ferrers i participava en la representació de la llegenda de Sant Jordi, a les processons, tot i que també participava en altres representacions tot encarnant la crueltat dels infidels.

Cronologia del context històric del naixement de la Víbria del Poblenou.

1991 - S'inaugura Can Felipa (Càtex)

L'assoliment d'una llarga reivindicació que va desballestar tot un sistema associatiu.

1989 - Dossier de la Comissió Càtex: embrió del Centre d'Imatgeria Festiva. La Colla del Drac, els Diables del Poblenou i la Colla dels Gegants van presentar un projecte de local comú en el que es pretenien compartir espais i serveis. Aquest projecte es va incloure en el dossier que la Comissió Càtex, formada per veïns i entitats, va lliurar als serveis tècnics del Dte de Sant Martí per definir el projecte d'equipament. El projecte no es va realitzar segons la idea proposada però, Can Felipa va comptar amb dos locals destinats, l'un als Gegants i l'altre al Drac i els Diables.

1991 - Diàspora de les associacions que formaven l'Ateneu Popular La Flor de Maig

1991 - 1992: L'aniversari del Drac fixa la data de les Festes de Maig.

1991-1992: Es construeix La Víbria del Poblenou, a Can Felipa.

1996: Es bateja el Lloro del 36

1996 - 1997: Es construeix el Drac Petit, l'Estarrufadet, a Can Felipa.

1999 - Publicació del Protocol de la Imatgeria Festiva del Poblenou.

Consolidació, expansió... institucionalització de la imatgeria festiva contemporània.

1997, es funda l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya

1999 - DECRET 252/1999, de 31 d'agost, pel qual es regulen les actuacions dels grups de foc en les celebracions populars i tradicionals.

Breu història i conceptes bàsics

El cost de construcció de La Víbria del Poblenou va ser a càrrec de la Colla del Drac amb fons propis i amb una aportació de la seva padrina, la Teresa Ferreres († 2016), mestressa de La Licorera del Taulat.

La imatge de La Víbria del Poblenou es va basar en uns gravats al boix de les auques del segle XVIII³ recollits per Joan Amades. Representa una serp amb la cua cargolada i amb una decoració lateral com tenen molts ofidis. Els volums bàsics sobre els que es

³ Amades, Joan: *Gegants, nans i altres entremesos*. Arxiu de Tradicions Populars, Ed. José J. Olañeta, 1983 (Edició facsímil de la de 1934).

basteix la figura són dos ovoïdes de diferent mida, capiculats: l'ovoïde gros és el cos i l'ovoïde petit es el cap.

Construcció de la figura

La construcció es va dur a terme al local que la Colla del Drac compartia amb la Colla de Diables del Poblenu, a l'edifici de Can Felipa (carrer de Pallars, 277). Al local, s'hi accedia independentment des del carrer, amb grans portes de ferro que permetien l'entrada i sortida de les figures, però era tant petit que bona part de les feines de construcció es van haver de fer a l'aire lliure, davant de la porta i un cop acabada la Víbria, caldre penjar El Drac del sostre arran d'una paret per alliberar espai.

Tècnica emprada

Cap: L'original es va modelar amb argila i, encara molla, es va recobrir directament amb resina de polièster i fibra de vidre. Amb aquesta tècnica, com que no hi motlle en negatiu, l'original es perd ja que, un cop endurida la resina, a grapats es treu el fang encara moll, de l'interior.

Cos: Es va construir una forma de mig ovoïde modelada en escaiola preparada amb tapaporus i cera que actuava de separador del material exterior. Es va recobrir amb resina de polièster i fibra de vidre. aquesta operació es va fer dos cops per obtenir les dues meitats de l'ovoïde que forma el cos.

Cua: La forma bàsica de la cua és un con d'uns 6m de llargada i amb una base d'uns 40cm. Per aconseguir aquesta forma es va fer una gran paperina de bosses d'escombraries plena de paper de diari per donar-li volum. Es va cargolar el con sobre sí mateix fent la forma de cargol característica de la cua i damunt la superfície de pvc de les bosses, s'hi va aplicar resina de polièster i fibra de vidre en dues fases, primer un costat perquè prengué consistència i després l'altre per tancar la forma.

Coll: La forma original es va obtenir torçant un tub d'alumini que es va recobrir de resina de polièster i fibra de vidre Els nervis del clatell es van modelar amb dues peces de cartolina, que es van recobrir de resina de polièster i fibra de vidre, enganxades damunt la peça, un cop s'havien enganxat el cap i el coll.

Pits: Es van modelar amb argila, un cop construït el cos, coll i cap, damunt de la peça de resina de polièster. Per evitar que llisques l'argila, es van passar uns cargols des de l'interior que sostenien el pes de l'argila. Damunt l'argila encara molla es va aplicar resina de polièster i fibra de vidre i per la part interior del cos es va serrar la part posterior dels dos pits per poder treure el fang que s'havia utilitzat per modelar-los.

Les seves actuacions són:

A les Festes de Maig: la Cercavila de Foc, la Cercavila d'Aniversari dels Dracs i La Víbria i Ballada dels Marrecs.

A la Festa Major: la Cercavila i el Pregó, el Correfoc de Festa Major, la Trobada de Gegants i la Cercavila de Cloenda.

Xumets !

El mes de maig de 1994, quan la Víbria feia dos anys, sense encomanar-se a ningú un nen va decidir que volia donar-li el seu xumet, que havia xarrupat amb tanta fruïció. S'havia fet gran i ja no volia el xumet, però ep! el volia deixar en bones mans: el volia donar a la Víbria. Un cop lliurat el xumet, la Víbria li va oferir una ballada i tal

dia farà un any!

I quan va fer l'any, més nens i nenes volien donar els seus xumets a la Víbria i així ho van fer. Però per aquesta ocasió la Víbria ja anava avisada i s'havia après un ball pensat ja per als més marrecs. És la BALLADA DELS MARRECS. La música la va compondre n'Esther Álvarez i va ser transcrita i arreglada per Elisenda Nebot, Víctor Frigola i Margarida Caveró.

Aquesta música és ballada per la Víbria del Poble Nou el matí del diumenge de les Festes de Maig, un cop els nens i nenes li han lliurat els xumets

Curiositats

La placa commemorativa de la façana de La Licorera

Aquesta figura va ser apadrinada per Teresa Farreres († 2016) que regentava l'establiment "La Licorera del Taulat" i que va col·laborar a consolidar les actuacions de les Festes de Maig i de la Festa Major oferint un generós refrigeri en el moment que la cercavila i el correfoc feien una parada davant de l'establiment. Per aquest motiu, la primera ballada de la Víbria del Poblenou va ser davant de La Licorera del Taulat, al carrer del Taulat, 91 i per commemorar-ho es va col·locar una placa a la façana de l'edifici.

El vestit de gala

En la construcció de la Víbria hi trobem l'origen del "Vestit de Gala" de la Colla del Drac, ja que va ser arran de la construcció d'aquesta figura que els seus portadors es van vestir de forma diferent que la resta de la Colla per a fer les cercaviles amb La Víbria. El primer vestit de gala va ser: brusa blanca, calça curta sota genoll, mitgetes blanques i espadenyes de betes negres, acabat tot amb una faixa morada.

Els colors

Els seus colors i els motius geomètrics estan inspirats en les decoracions d'estil romànic i en el decorativisme dels mosaics del segle IV de la Catedral Arriana de Ravenna (Itàlia).

Potes i faldilles

En un primer moment La Víbria no tenia potes, ni duia faldilles, va ser després de les primeres actuacions que es va considerar més pràctic que es pogués sostenir sobre potes i, tot seguit, se li va posar la faldilla per amagar la nova estructura i dignificar la figura.

Collaret del 25 aniversari

Per commemorar el 25è aniversari de Víbria del Poblenou, la Colla del Drac li va regalar un collaret metàl·lic que ha lluit a l'exposició permanent del Centre d'imatgeria Festiva del Poblenou i a les actuacions sense pirotècnia, durant tot l'any 2017.

El Lloro del 36



Característiques tècniques:

TipologiaGegantó
Mides:.....alçada 250 cm
Pes:25 kg
Materials:figura de cartró pedra amb acabat estucat d'escaiola, muntada sobre un cavallet de fusta.
Nombre portadors1
Any de construcció:1996
Disseny de:Jordi Grau a partir del dibuix de Manel Ollé
Constructor:Jordi Grau

El nom i la figura

El gegantó "El Lloro del 36" evoca el lloro gris africà que gairebé durant 60 anys va estar-se a l'establiment "La Licorera del Taulat". "El lloro de La Licorera" era propietat de la família Cauhé - Farreres, que també ho és d'aquest històric establiment de vins i licors del carrer del Taulat. De fet encara es pot veure el lloro dissecat darrere el mostrador de la Licorera.

Just davant de l'establiment de la La Licorera, hi va haver fins la dècada dels 60 del segle XX, les vies on el tramvia de la línia 36 feia el canvi de sentit. Els tramvies s'aturaven just davant del lloro, l'empleat de la companyia canviava de sentit el tròlei i amb el seu xiulet donava l'ordre de sortida del tramvia. Aquesta operació es repetia moltes vegades cada dia. Tantes!, que el lloro, que s'ho mirava des de la porta de La Licorera, va aprendre a imitar el so del xiulet que donava la sortida als tramvies. Per tant, al final, era el lloro qui donava la sortida als tramvies quan li semblava bé, amb l'embolic que això significava per als responsables del servei i per

als passatgers. Aquesta és la història que dona contingut a la figura de "El Lloro del 36". És per això que porta una gorra de tramviàire i un xiulet penjant. Però el lloro en realitat va protagonitzar força més anècdotes dignes de ser esmentades.

El lloro gris va ser portat de Guinea el 1931 (en aquell temps, colònia espanyola) en vaixell i regalat a en Pep Cahué per un dels seus clients del Moll de Barcelona. Fonts del tot fidedignes expliquen que, acabada la guerra espanyola del 36, un bon dia va veure entrar a un veí del Poblenou que s'havia destacat com activista antifeixista durant la guerra i quan va veure'l uniformat de Guardia Civil li va etzibar "*Pocurull que t'has fet civil ?*". I és del tot cert que quan entrava una noia a l'establiment li feia un xiulet d'admiració però, si qui entrava era un home, li engegava: "*borraaatxo !*". Aquestes són només algunes de les anècdotes més destacades, n'hi ha moltes més... Que us poden explicar la Júlia i el Mingo a La Licorera.

Breu història de la figura

La primera actuació d'aquest gegantó va ser durant el pregó de Festa Major de 1996 però, el seu bateig va ser a l'abril de 1997. Van apadrinar El Lloro del 36 la Júlia Cauhé, filla de Teresa Farreres († 2016), mestressa de "La Licorera del Taulat" i en Manel Ollé, autor del dibuix sobre el que es va basar la construcció de la figura. L'acte es va dur a terme en presència de Francesc Narváez, Regidor del Districte de Sant Martí, a la plaça de Sant Bernat Calbó.

Per sufragar la construcció d'aquesta figura es van editar 250 làmines numerades amb el dibuix de Manel Ollé, que es van vendre a veïns i col·laboradors. A més, la família Cauhé - Farreres va fer una aportació econòmica per a la construcció del gegantó.

Tècnica de construcció

Figura de cartró pedra amb acabat estucat d'escaiola, muntada sobre un cavallet de fusta.

Les seves actuacions són:

A les Festes de Maig: la Cercavila d'Aniversari dels Dracs i La Víbria.

A la Festa Major: la Cercavila del Pregó i la Trobada de Gegants.

I sovint se'l disfressa per sortir a la rua de Carnaval.

Curiositats

Aquesta figura està pensada per a que pugui ser portada per persones que no puguin portar els gegants que són més pesants.

El dibuix que va fer en Manel Ollé per a la làmina del lloro s'ha fet servir després per a l'etiqueta del cava "El Lloro del 36", embotellat expressament per a "La Licorera del Taulat".

El Drac Petit, L'Estarrufadet



Característiques tècniques:

Tipologia	Figura de Bestiari
Mides:.....	llargada 210 x amplada 120 x alçada 180 cm
Pes:	20 kg aproximadament
Materials:	Fibra de vidre amb bastidor de fusta, sense potes.
Punts de foc	4
Nombre portadors	2
Any de construcció:	1997
Disseny de:	Manel Ollé Garcia
Constructor:	Manel Ollé, Xavier Virgos, Xavier Álvarez i 16 nens i nenes que formaven la primera Colla Infantil de la Colla del Drac del Poble Nou.

El nom i la figura

El Drac Petit del Poblenou adopta com a nom propi el diminutiu del Drac del Poblenou, L'Estarrufat, ja que la seva figura evoca la del Drac, però de mida més reduïda i amb alguns trets infantilitzats. *Per tant, el diminutiu és: L'Estarrufadet.*

El colors i els motius emprats en la pintura de la figura segueixen la mateixa combinació que en el Drac, L'Estarrufat.

Breu història

Va actuar per primer cop, i li van posar el nom, en el marc de les Festes de Maig del 1997. Va ser apadrinat pel *Lloro del 36*, el gegantó de la Colla dels Gegants del Poblenou, nascut el 1996.

Tècnica de construcció:

La figura original es va modelar en fang i, amb el fang encara moll, es va recobrir amb resina de polièster i fibra de vidre. Per tant, la figura original es va perdre, ja que, un cop endurida la resina amb la fibra de vidre, es va buidar la closca resultant del fang encara moll.

El faldó és de roba de cotó vermell i està fixat amb *velcro* al perímetre del cos. La forma de la cua li dona una barnilla de fibra de vidre.

Les seves actuacions pròpies són:

A les Festes de Maig: la Despertada de Bèsties Fogueres, el Correfoc i la Cercavila d'Aniversari dels Dracs i La Víbria.

A la Festa Major: la Cercavila del Pregó, el Correfoc de Festa Major, la Trobada de Gegants.

Curiositats

Els 16 nens i nenes que van formar la primera colla infantil de la Colla del Drac eren: Adrià Garcerán Amills, Àlex Villanueva Álvarez, Álvaro Cervantes Sorribas, Ariadna Trespaderne Dedeu, Blanca Martínez Riquelme, Francesc Hernández Lucea, Gerard Vidal Ripoll, Heura Gabarri Cortés, Irene Borràs Bellart, Jordi Zaragoza Alòs, Josep Sirera Sales, Judith Sirera Sales, Laia Ayats Esteller, Laia Gallegos Peris, Marc Casanovas Gilabert, Maria Casademont Caveró, Quim Español Escoda. En aquell moment tenien entre 6 i 8 anys d'edat, van tenir un paper força actiu en la construcció i pintura de la figura. Tot i que no van fer les feines més perilloses o tòxiques, van participar en molts altres processos de construcció, i per tant se'ls ha de reconèixer com a tals.

Actualment L'Estarrufadet és portat per nens i nenes de 6 a 9 anys ja que els més grans ja no hi caben i passen a portar les maces de la colla de diablets que l'acompanya als correfocs.

L'acompanyament dels diablets

Com en el cas del Drac del Poblenou i de la Víbria, quan es va construir L'Estarrufadet, es van construir simultàniament les maces dels diablets que l'acompanyen, ja que l'entremès complert és la figura del Drac, L'Estarrufadet, els diablets i, en aquest cas, la caixa de pirotècnia !

La caixa de pirotècnia

Per avisar que estava a punt de néixer el Drac Petit del Poblenou, la Colla del Drac del Poble Nou va fer arribar a totes les entitats del barri un ou vermell adjunt a una carta on s'explicava el projecte. Aquest ou va esdevenir símbol de la Colla Infantil i així fou que es va decidir que la caixa de pirotècnia tindria forma de d'ou, de l'ou on suposadament havia sortit el Drac. Per extensió, les maces dels diablets també tenen forma de closca d'ou. Tot plegat fa referència a l'expressió que diu que quan s'és infant "*s'acaba de sortir de l'ou.*"

Capgrossos de les Fires



Característiques tècniques:

Jaume, el boter

Materials:figura de resina de polièster i fibra de vidre.

Nombre portadors1

Any de construcció:2002

Disseny de:Ramon Aumedes i Farré

Constructor:Taller Sarandaca

Vestits:Mar Grañena, 2007

Mercè, el cabàs de les dotze

Materials:figura de resina de polièster i fibra de vidre.

Nombre portadors1

Any de construcció:2002

Disseny de:Ramon Aumedes i Farré

Constructor:Taller Sarandaca

Vestit:Mar Grañena, 2007

Significat dels noms

Jaume, El Boter

A finals del segle XIX i principis del segle XX, els magatzems de vi i de licors i els boters van ser una part indèstria del paisatge industrial del Poblenou. Per aquest motiu, en Jaume rep aquest sobrenom.

Totes les firmes es dedicaven a l'exportació, raó per la qual els interessava ser a prop del port i per tant, el Poblenou era el lloc adequat.

La venda de vi i dels aiguardents era molt important al Poblenou, especialment al Barri de La Plata, nom del tram del carrer del Dr. Trueta, entre el c. de Badajoz i el c. de Ciutat de Granada. L'activitat era força lucrativa. La major part de la gent

provenia de la Plana de Castelló i de la província de Terol. El nom del barri ja està documentat a la revista El Eco del Taulat l'any 1872.

És en aquest barri del Poblenou on hi havia una major concentració de tallers de boters, serà per això que el 1890 trobem una bona colla de boters entre els socis fundadors de la Cooperativa de consum La Flor de Maig, molt a prop del barri de la Plata.

Mercè, el cabàs de les dotze

l'expressió "ser un cabàs de les dotze" s'aplicava a aquell que tot i arribar tard, quan les venedores ja recollien les parades, vol del bo i millor, i a bon preu ! Quants cops es deu haver donat una situació semblant al Mercat de la Unió (que ara es diu "del Poblenou") ?

Agafar el cabàs i anar a la plaça; potser ara sembla una cosa llunyana amb tantes grans superfícies i cadenes de supermercats, però aquesta activitat va omplir molts matins de moltes dones del Poblenou durant molts anys.

El Mercat del Poblenou, el Mercat de la Unió, fou inaugurat l'any 1889. Es construí prop dels carrers de Marià Aguiló i del Taulat, primer nucli de població del barri. Pel que fa al seu nom, Mercat de la Unió, ja està documentat el 1856. Hom diu que podria haver estat escollit aquest nom en record del partit de la Unió Liberal.

Sigui com sigui, aquesta figura vol evocar el record de tantes dones treballadores que amb els seus afanys de cada dia han donat vida al nostre barri.

Nota: val a dir que el diccionari català-valencià-balear de d'A. M. Alcover i F. de B. Moll recull l'expressió "cabàs de les dotze" i la defineix com: insult que s'aplica a un home poca-solta (Barc.) nosaltres hem utilitzat aquesta expressió en el sentit que tradicionalment se li ha donat en el comerç del Poblenou i que es recull al primer paràgraf.

Breu història

Els dos capgrossos van ser cedits anònimament a la Colla del Drac l'any 2007. El maig del 2007, coincidint amb la 29a edició de la Fira d'Entitats i Artesans de les Festes de Maig, se'ls va atorgar, per primer cop, el paper de dinamitzadors de la Fira, i per extensió, també de la Fira de Nadal.

Se'ls van fer els vestits d'acord amb les identitats que se'ls atorgaven. En Jaume, representa un boter i per tant, el seu vestit evoca el d'un obrer del tombant del segle XIX al XX. La Mercè, representa una dona de la mateixa època que va a la plaça a comprar, d'aquí que porti sempre un cabàs.

Tècnica emprada

Original modelat en fang. Les peces són de fibra de vidre i resina de polièster a partir dels motlles de l'original.

Les seves actuacions

Aquests capgrossos només actuen en les activitats que es fan quan hi ha fira a la Rambla, o sigui:

- Les Festes de Maig: la Plantada de Figures d'Imatgeria Festiva i la Cercavila d'aniversari dels Dracs i de la Víbria.

- La Fira de Nadal, a la cercavila de la Trobada de Bestiari Nadalenc.

Curiositats

El model d'aquests dos capgrossos el va crear Ramon Aumedes per encàrrec de l'Agrupació Mútua. L'Agrupació Mútua, en el seu centenari va regalar una parella d'aquests capgrossos a cada vila capital d'una comarca de Catalunya. La figura masculina, un ancià, volia representar els socis fundadors de la l'Agrupació Mútua i la figura femenina, molt més jove, volia representar els socis actuals.

Quan el 2007 van ser cedits a la Colla del Drac se'ls van fer uns nous vestits i es va caracteritzar la figura femenina amb un cabàs, de manera que responguessin a les noves personalitats que els havien estat atorgades.

CAN SALADRIGAS, CENTRE D'IMATGERIA FESTIVA DEL POBLENOU



Antoni Saladrigas va fundar l'any 1858 una fàbrica de blanqueig, que segurament va ser l'origen del que hem conegut sempre com a Can Saladrigas. L'entrada a la fàbrica es trobava, als anys setanta del segle XIX quan va ser ampliada, al carrer d'Atila. El 1876 formava part del grup de 50 empreses més importants de Sant Martí de Provençals. La dècada següent va ocupar un camp conegut com el Prat dels Gitanos,

raó per la qual el carrer Joncar que tancava el perímetre fabril va ser conegut com el carrer dels Gitanos. EL 1903 es va dissoldre la societat i el recinte va ser dividit en diverses empreses.

El 1998 el principal edifici es va salvar de l'enderroc, després d'una campanya de sensibilització, per conservar-lo com a patrimoni fabril amb nous equipaments.

És una llàstima que, en el moment de fer la rehabilitació de 2009, l'arquitecte es deixés portar per l'estereotip de les fàbriques angleses i decidís arrencar l'arrebossat i els esgrafiats de la façana principal de l'edifici.

Context històric del naixement de El Fènix del Poblenou i de Xavier, el bomber

2009 - Can Saladrigas

La culminació d'una proposta després de 12 anys.

Atenció: perill de fossilització !

1998 - Es canvia la planificació de la zona i se salven les naus de Can Saladrigas.

2009 - El 10 de maig, s'inaugura el Centre d'Imatgeria Festiva i la Biblioteca Manuel Arranz.

2011, maig - CiU guanya les eleccions municipals i proclama alcalde Xavier Trias, després de 32 anys d'alcaldes socialistes a l'Ajuntament de Barcelona.

Abril 2012 - Mesura de Govern: Creació de la xarxa d'equipaments per la cultura popular i tradicional: les Cases de la Festa.

El Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou

És el fruit de la proposta que l'any 1997 van fer conjuntament la Colla del Drac del Poble Nou i la Colla dels Gegants de Poblenou a l'Ajuntament de Barcelona, Districte de Sant Martí. Els seus objectius són:

1. Ser la seu de l'exposició permanent de les figures d'imatgeria festiva del Poblenou.

2. Ser la seu social de les associacions: Colla del Drac del Poble Nou i de l'Associació de geganters, grallers i portadors de cabuts del Poblenou.
3. Oferir recursos a les entitats que treballen els temes de la imatgeria festiva i els aspectes que hi són relacionats, especialment aquelles que el seu àmbit d'actuació és el Districte de Sant Martí i la Ciutat de Barcelona.
4. Donar a conèixer al públic en general tots els aspectes relacionats amb la imatgeria festiva, com són: creació plàstica, música, coreografia, teatre popular, etc. i imbricar-los amb la realitat quotidiana del Poblenou i, per extensió, de la Ciutat de Barcelona, pensant molt especialment en les generacions més joves.
5. Contribuir a elevar la valoració social de les figures d'imatgeria festiva com a patrimoni col·lectiu.

La gestió d'aquest equipament és a càrrec de l'Associació de la Imatgeria Festiva del Poble Nou IFP9, una nova entitat formada per socis de les dues colles promotores del projecte.

2009-2011 - Al taller del Centre d'imatgeria Festiva es construeix El Fènix del Poblenou.

2011 - Es construeix el gegantó, Xavier el Bomber.

El Bomber Xavier



Característiques tècniques:

Tipologia..... Gegantó de tipus "manotes" que llença aigua.

Mides:

Pes: 15 kg (aprox.)

Materials: cap de cartró pedra pintat, cos i braços de roba sobre un cavallet de tub d'alumini.

Nombre portadors 1

Any de construcció: 2011 (assemblatge del cap i el cavallet).

Any de construcció del capgròs: abans de 1996.

Disseny i Constructor: del capgròs: Juguines Hernández, Olot.

Vestits:..... Encarna Roldán

Significat del nom

El nom genèric, "El Bomber" ve donat per la mateixa representació de la

figura. El nom propi amb el que es va batejar el 14 d'abril de 2011 és "Xavier", triat entre diverses propostes dels més petits de la Colla dels Gegants.

Breu història

Cap a l'any 2009, la Colla dels Gegants del Poblenou es va plantejar la necessitat de fer una figura pensada expressament per a quitxalla, sembla ser que va ser la proposta de la nena Mercè Fernández Moragues de fer un gegantó, que els va decidir a tirar endavant el projecte.

De bon principi, la intenció va ser fer una figura divertida atractiva per a la quitxalla, d'aquí que es decidís fer una figura que pogués llançar un raig d'aigua, mentre repartia mastegots amb les seves manotes de roba.

Després de valorar diverses possibilitats, es va optar per utilitzar un capgròs de bomber propietat de la Colla dels Gegants per construir un gegantó. Es va considerar que el fet que la figura tirés aigua i representés un bomber, afegia un toc simpàtic al gegantó.

La Colla de Gegants del Poblenou feia més de 15 anys que tenia un capgròs que representa un bomber amb el casc posat. Durant l'hivern de 2011 es va construir un cavallet d'alumini sobre el que es va muntar el capgròs. El conjunt va formar un gegantó que es va vestir amb un uniforme de bomber de principis del segle XX.

Durant el pregó de festa major de 2011 , des de la tarima dels oradors, es va presentar en públic descobrint la figura d'una tela negra. Tot i així, el bateig formal del gegantó no va ser fins el 14 d'abril de 2012.

Dades de la construcció

El cap és un model de capgròs de l'any 1980, fet de cartró pedra a partir de motlles de guix propietat de Juguines Hernández, d'Olot.

El cavallet és una estructura de tub d'alumini soldat, obra de Xavier Garcia.

La confecció del vestit va ser a càrrec d'Encarna Roldán i Maria J. Gómez.

La instal·lació per tirar aigua va ser a càrrec d'un col·laborador extern anomenat Carles.

Curiositats

El gegantó tira un raig d'aigua pel mig del pit mitjançant una bomba elèctrica accionada des de l'interior.

Cal esmentar que en el moment del naixement del gegantó ja existia una figura semblant; la colla gegantera de Montbau havien fet un gegantó a partir del mateix model de capgròs i li van donat el nom de Roger.

Juguines Hernández, Olot. Passeig Sant Roc, 34, 17800 Olot 972 26 47 12
info@jugueteshernandez.com

El Fènix del Poble nou



Característiques tècniques:

TipologiaBestiari Festiu, ocell amb les ales enlairades.
Mides:.....llargada 170 cm, alçada 215 cm, amplada 143 cm.
Pes:20 kg
Materials:figura de resina de polièster i fibra de vidre, sense bastidor interior.
Nombre portadors1
Punts de foc6
Any de construcció:2011
Disseny de:Manel Ollé
Constructor:Manel Ollé - Joan Carles Soler i la col·laboració de membres de la Colla del Drac.

Significat del nom

El seu significat es correspon a L'OCELL FÈNIX, i en els mites que en deriven, el fènix és un ocell de foc sagrat.

Es diu que viu 500, 1.461 o 12.594 anys (segons la font). És un ocell mascle amb les plomes daurades i vermelles, molt belles. Quan arriba a la fi del seu cicle vital, el fènix fa un niu de branquillons de canyella i després l'encén; el niu i l'ocell es cremen amb fúria i queden reduïts a cendra, de la qual sorgeix un nou i jove fènix. El fènix nou embalsama les cendres del vell en un ou de mirra i el porta a Heliòpolis ('la ciutat del sol', en grec), situada a Egipte. L'ocell es deia que es regenerava de les ferides d'un adversari, per la qual cosa era gairebé immortal i invencible -un símbol del foc i de la deïtat.

Al principi, els egipcis l'identificaven amb una cigonya o amb un ocell semblant a un bernat pescaire, anomenat *bennu*, conegut des del *Llibre dels Morts* i altres textos egipcis com un dels símbols sagrats venerats a Heliòpolis, estretament associat amb el sol naixent i el déu del sol egipci Ra.

Els grecs adaptaren el mot *benu* (i també en prengueren el significat egipci més primerenc de palmera de dàtils) i l'identificaren amb la seva paraula *phoinix*, que significava 'color porpra o carmesí'

Encara que les descripcions i les referències als anys que viu varien, el fènix esdevingué popular en el cristianisme primitiu i en la literatura com a símbol de la resurrecció, de la immortalitat i de la vida després de la mort.

Breu història

És va presentar el dia 9 de desembre de 2011, amb una cerimònia de naixement des de la platja fins al cor del Poblenou.

Tècnica emprada

Original modelat en poliestirè expandit, motlles de *gesmonite* i silicona, Peça final de resina de polièster i fibra de vidre.

No té bastidor interior. La consistència de la figura s'aconsegueix amb la tensió dels nervis dels volums.

Les seves actuacions són:

- Mort i Renaixement del Fènix. Cada any, tres divendres abans de Nadal.
- Cercavila de la Trobada de Bestiari nadalenc.
- Cercavila d'aniversari dels Dracs i la Víbria a les Festes de Maig.
- Cercavila d'encesa de la Foguera de sant Joan.
- Cercavila del Pregó de Festa Major.

Curiositats

La figura del Fènix del Poblenou està lligada a les celebracions dels solsticis, per Nadal, cada any mor i reneix del foc i per sant Joan, en els seu apogeu, encén la foguera la nit del 23 de juny.

Tota la mitologia que envolta aquesta figura fa referència a la renaixença, la renovació després d'un cicle vital, i per tant, lliga perfectament amb les celebracions del "renaixement del Sol" que estan en el fonament de les festes de Nadal.

Pels volts de santa Llúcia, es representa, a la Rambla del Poblenou, la Mort i Renaixement del Fènix que consta de dues escenes en la primera, el Fènix mor cremat acompanyat de quatre macers. En la segona escena els quatre macers figura que cremen un ou que, envoltat d'efectes pirotècnics, s'obre pel mig i hi esclata un sortidor d'on figura que reneix El Fènix que clou la representació fent una ballada tot sol amb les ales enceses.

Aquesta representació ha tingut diverses posades en escena. La primera va ser el mateix dia del naixement de la figura, el desembre del 2011. La versió actual és el resultat de la creació col·lectiva del membres de la Colla del Drac.

LES COLLES

Com ja hem dit, al Centre d'Imatgeria Festiva hi tenen la seu dues colles: La Colla del Drac de Poblenou i La Colla de Gegants del Poblenou.

Totes dues colles són associacions culturals sense afany de lucre que s'organitzen, com totes les associacions semblants, a partir d'una Assemblea General de Socis que pren decisions sobiranament i tria la Junta Directiva de l'entitat.

La seva finalitat és la de promoure les actuacions de les Figures d'Imatgeria Festiva i fer una feina de difusió de tots els aspectes que hi estan relacionats.

Colla del Drac del Poble Nou



La Colla del Drac del Poble Nou va néixer a partir de la iniciativa de construir el Drac del Poblenou, promoguda per algunes persones que durant la tardor del 1984 estaven vinculades a l'Ateneu Popular La Flor de Maig. Va ser al voltant d'aquest projecte que es va començar a consolidar el que acabaria sent la Colla del Drac del Poble Nou.

Els objectius fundacionals de l'associació són:

1. Manteniment de les figures d'imatgeria festiva, així com de tot el material propi de la Colla del Drac del Poble Nou.
2. Garantir la presència dels entremesos de la Colla del Drac del Poble Nou a la Festa Major del Poblenou i a les Festes de Maig del Poblenou i aconseguir-ne l'arrelament entre els habitants d'aquest barri.
3. Dinamitzar la Cultura Tradicional i Popular preferentment dins l'àmbit territorial del Poblenou.
4. Difondre el fet cultural que representen els Dracs, Diables i altres bèsties de foc i la imatgeria festiva dels Països Catalans mitjançant la celebració d'espectacles, correfocs, exposicions, intercanvis, tallers, etc...

Des d'un principi ha estat vinculada i compromesa amb el teixit associatiu del Poblenou. La Colla del Drac és membre de les següents federacions:

- Coordinadora d'Entitats del Poblenou
- Va ser membre fundadora de la Federació d'Entitats per les Festes de Maig del Poble Nou, Fem Maig i va formar-ne part fins que l'any 2015 aquesta federació es va dissoldre i va esdevenir una secció de la Coordinadora d'Entitats del Poblenou.

En temes d'abast nacional i municipal, la Colla del Drac és membre de les següents federacions:

- Membre fundador del Col·lectiu Santa Fe de Bestiari Festiu que va impulsar la creació de l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya
- Membre fundador de l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya.
- Coordinadora de Diables i Bèsties de Foc de Barcelona - Secretariat de Colles Infantils

Ha col·laborat amb moltes entitats i institucions del Poblenou: comissions de festes, associacions de pares i mares, esplais, ateneus, plataformes reivindicatives, associacions de comerciants, l'Arxiu Històric...

Ha estat amb la il·lusió de molts, l'esforç, i la col·laboració que en tota hora s'ha trobat entre gent molt diversa, que s'han pogut anar bastint unes relacions humanes; personals i cíviques... que segons diu al seu web: *“desitgem que hagin contribuït a fer una mica millor la vida de tots aquells que ens ha tocat viure en aquest raconet de món.”*

Estructura

L'associació té les següents seccions:

Secció de Figures grans

Són els encarregats del Drac i La Víbria i dels diablots que els acompanyen.
Colla de portadors i macers i assistents de El Fènix.
Balladors dels Capgrossos Jaume i Mercè.

Secció Infantil

Són els encarregats del Drac Petit i dels diablots que l'acompanyen.

Secció de Música, adults, juvenil i infantil.

És composta de grallers, timbalers i flabiolaïres, tot i que no es descarta la incorporació d'altres instruments.

Secció d'Activitats Culturals

S'ocupa de les activitats de les Festes de Maig, de les del programa “Ara ve Nadal”, de la Comissió de carrers de la Festa Major MAPS i altres que es decideixi tirar endavant.

Secció de Comunicació

Es fa càrrec de el butlletí electrònic setmanal “Batec de Drac”, del lloc web, de cartells i fullets i altres productes de comunicació.

Encomanat de Formació i pirotècnia

Encomanat de Secretaria Tècnica

Encomanat de Manteniment i construcció de figures i material

Encomanat de Vestits

Es poden crear tantes seccions com es cregui convenient segons els projectes i les activitats.

Cronologia de la construcció i manteniment de les figures:

1984 / 85 - Construcció del Drac, l'Estarrufat.

1985 - Construcció de l'Estendard, el drac volador.

1992 - Construcció de La Víbria.

1997 - Construcció de l'Estarrufadet, El Drac Petit.

2007 - Confecció i bateig dels Capgrossos; en Jaume, el boter i la Mercè, el cabàs de les dotze.

2008 - S'instaura la "Despertada de les bèsties fogueres" el divendres de les Festes de Maig.

2009 - S'instaura el lliurament i rotació de la "Penyora de Foc".

2011 - Construcció de El Fènix de El Poblenou i instauració de la seva festa.

Cronologia de la composició i arranament de músiques:

1988 - Ball de l'Estarrufat (de Sussana Medialdea)

1992 - La Dragonera, Tarantel·la de la Víbria (d'Eduard Miralles)

1994 - Ballada dels Marrecs, xumets de la Víbria. (d'Esther Álvarez)

2007 - Ball del Drac Petit (de Carles Vidal)

2010 - Creació del grup "Les Mamelles de la Víbria", d'estil pop-rock de foc.

2011 - Composició de les quatre peces dels balls de El Fènix.

Festes de Maig

És l'aniversari dels Dracs i de la Víbria !

Hi participa amb els Dracs i la Víbria, el Fènix, els Capgrossos... en diversos cercaviles i al correfoc. Organitza moltes altres activitats dins el programa general de les festes.

Després d'organitzar les Festes de Maig des del 1991, el 2003 la Colla del Drac va promoure la creació de la Federació d'Entitats per les Festes de Maig, FEM MAIG del Poblenou. L'any 2015, es va dissoldre la federació i FEM MAIG va passar a ser una secció de la Federació Coordinadora d'Entitats del Poblenou

Festa Major

Hi participa amb els Dracs i la Víbria i el Fènix en la Cercavila del Pregó i la Cercavila de Gegants. Al Correfoc de Festa Major hi participen els Dracs i la Víbria i la Cercavila dels Focs, és a càrrec de l'Estarrufat, El Drac.

Ha promogut, des de 1990, les "Matinades de Festa Major", ara, ja plenament consolidades.

Des de l'any 2012, organitza la festa major de El Passatget dins de la Festa Major del Poblenou. L'any 2016 la Comissió va canviar de lloc i va passar a organitzar la festa major del tram de carrer de Marià Aguiló comprés entre el carrer de Pons i Subirà i c. del Joncar.

Des de l'any 2013, organitza La Milla del Drac; Una milla de recorregut per el barri del Poblenou que combina esport i cultura popular, amb bèsties de foc i percussió.

Dinamització Cultural al Poblenou

Ha editat el Protocol de les Figures d'Imatgeria Festiva del Poblenou conjuntament amb la Colla dels Gegants.

Va promoure la creació del Centre d'Imatgeria Festiva de Sant Martí, Can Saladrigas.

Promou la presència dels fanalets a la Cavalcada de Reis del Poblenou amb tallers i dissenys propis.

Promou l'encesa de fogueres de Sant Joan al Poblenou.

Ha dut a terme diversos tallers en col·laboració amb comissions de festes de carrers, instituts, casals infantils, AMPA...

Dinamització Cultural als Països Catalans

- Organització de les Jornades Cultura Popular i Relacions Culturals (1995).
- Participació en jornades i congressos d'abast nacional.
- Promotors i fundadors del Col·lectiu Santa Fe de Bestiari Festiu que va impulsar la creació de l'Agrupació del Bestiari Festiu i Popular de Catalunya.
- Fundadors de l'Agrupació de Bestiari Festiu i Popular de Catalunya.
- Relacions i col·laboració amb colles de les Illes Balears i el País Valencià.
- publicació de 12 números de l'opuscle “ La Barretina Escarlata” (1995 - 2001)
- Col·laboració amb l'associació Aire Nou de Baó (Rosselló) en el bateig del drac Hamlet. (2007)

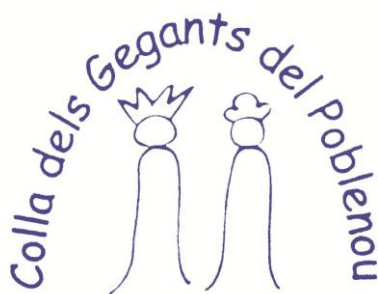
Relacions internacionals

- 1988, Participació a les Trobades *Rencontres Méditerranéennes* de Montpeller
- 1988, Exposició sobre els dracs i diables dels Països Catalans a la ciutat algeriana de Constantina.
- 1989, Intercanvi amb el grup de música tradicional d'Algèria “El Guenaoua”.

La Colla del Drac s'ocupa de:

- El Drac del Poblenou, L'Estarrufat
 - La Víbria del Poblenou
 - El Drac Petit del Poblenou, L'Estarrufadet
 - L'Estendard
 - La parella de capgrossos “La Mercè, el cabàs de les dotze” i “en Jaume, el Boter”
 - El Fènix del Poblenou
 - Grups de música (gralles, percussió, vents-metalls)
 - Les Mamelles de la Víbria, grup de música pop d'arrel catalana.
-

Colla dels Gegants del Poblenou



L'any 1981 una colla de gent vinculada a diverses associacions del Poblenou, es van fer càrrec dels gegants que tot just la Parròquia de Santa Maria del Taulat havia acabat de cedir a la Coordinadora d'Entitats del Poblenou.

L'any 1996 (aprox.) es va constituir formalment la Colla de geganters, cabuts i grallers del Poblenou que és l'associació que actualment s'encarrega dels Gegants del Poblenou, ja desvinculats totalment de la Coordinadora d'Entitats.

S'ocupa de:

- Els Gegants del Poblenou "en Bernat i la Maria".
- El "Lloro del 36"
- El Bomber Xavier
- Comparsa de capgrossos
- Grups de música de gralles i percussió.

Trobada de gegants de Festa Major

Des dels seus inicis, s'encarrega d'organitzar la trobada de gegants de la Festa Major del Poblenou que es ve celebrant des de l'any 1980. Aquesta activitat es dur a terme el darrer diumenge de la Festa Major i actualment aplega unes 13 o 16 parelles de gegants, a més de la resta de figures d'imatgeria festiva del Poblenou.

L'any 2011 va construir el gegantó "Xavier, el Bomber" a partir d'un capgròs de Joguines Hernández (Olot), propietat de la Colla.

BIBLIOGRAFIA

Amades, Joan: *Gegants, nans i altres entremesos*. Arxiu de Tradicions Populars, Ed. José J. Olañeta, 1983 (Edició facsímil de la de 1934).

sant Joan, *Apocalipsi*, La Bíblia.

Baltrusaitis, Jurgis: *La Edad Media Fantástica*, Ensayos Arte Cátedra, Ed. Cátedra S.A. 1983

Bou, Josep: *Els gegants, una vida paral·lela a la parròquia, Santa Maria del Taulat pedres vives al Poblenou*, pàg. 121, Ed. Parròquia Santa Maria del Taulat, 2002

Concili Vaticà II: Constitució Pastoral *Gaudium et spes*, Pau VI, 1965

Venteo, Daniel: *La Imatgeria Festiva de Sant Martí (1953 - 2006)*, Conèixer Barcelona, Ed. Ajuntament de Barcelona, Dte. de Sant Martí, 2006

Huertas, Josep Maria, *Revista Icària, núm. 8 pàg. 18, Temps de canvis*, , Arxiu Històric del Poblenou, 2003

Masana i Soler, Heribert: *Mercè 79 Els orígens del Correfoc*, Ed. Emboscall, 2015
Colla del Drac del Poble Nou i Colla dels Gegants del Poblenou, *Protocol de la imatgeria Festiva del Poblenou*, Barcelona, El Poblenou, 1999

d'Alós-Moner y de Dou, Ramón: *Els bestiaris a Catalunya (Discurs d'entrada a la "Real Academia de Buenas Letras" de Barcelona)* Barcelona, 1924

Panunzio, Severio: *Bestiaris vol. I i II*, Els nostres clàssics, Ed. Barcino, 1964

Sintes i Bou, Montserrat: *La JOBAC (1974-1992) Desencís i utopia de la joventut a Catalunya*, Ed. Saragossa, El cistell 20, 2011

Can Saladrigas



Centre d'Imatgeria Festiva del Poblenou